

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ
ΙΔΡΥΜΑ
ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ & ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ

ΗΛΙΑΣ ΛΩΡΙΔΑΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

«Η ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΩΝ ΚΑΝΟΝΩΝ ΤΟΥ
FINANCIAL FAIR PLAY ΤΗΣ UEFA ΣΤΗ
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΩΝ ΚΕΡΔΩΝ ΤΩΝ ΟΜΑΔΩΝ»

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: Β.ΣΜΑΡΑΙΔΟΣ

Επισημάνση

Οι διαπιστώσεις, τα αποτελέσματα, τα συμπεράσματα και οι πιθανές προτάσεις της παρούσας Πτυχιακής Εργασίας, εκτός των αναφορών που σημαίνονται ως λήμματα, αποτελούν προσωπικές θεωρητικές ή εμπειρικές διαπιστώσεις του φοιτητή (φοιτήτριας) ή της ομάδας των φοιτητών που την επιμελήθηκαν και δεν απηχούν κατ' ανάγκη τη γνώμη του εισηγητή εκπαιδευτικού ή του εκπαιδευτικού προσωπικού του Τμήματος Λογιστικής & Χρηματοοικονομικής του Α.Τ.Ε.Ι. Δυτ. Ελλάδας.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η εργασία με τίτλο «Η επίδραση των κανόνων του Financial Fair Play της UEFA στη διαχείριση των κερδών των ομάδων» έχει σκοπό ν' αναδείξει το νέο τοπίο που έχει δημιουργηθεί στο ευρωπαϊκό ποδόσφαιρο από την εισαγωγή των καινοτόμων διατάξεων της Ομοσπονδίας το 2009 στην προσπάθεια εξυγίανσης των οικονομικών καταστάσεων των συλλόγων. Δίνεται ιδιαίτερη βαρύτητα στον εντοπισμό της χειραγώγησης των λογιστικών αποτελεσμάτων με στόχο να διαπιστωθεί ο βαθμός στον οποίο οι ομάδες υπό το νέο πειστικό πλαίσιο εφαρμόζουν μεθόδους ωραιοποίησης και παραπλάνησης προκειμένου να συνεχίζουν να δραστηριοποιούνται στο υψηλότερο επίπεδο ανταγωνισμού αλλά και να απολαμβάνουν τα υψηλά έσοδα που συνοδεύουν τη συμμετοχή στις κορυφαίες ευρωπαϊκές διοργανώσεις.

Τα κεφάλαια στα οποία διακρίνεται η εργασία είναι τέσσερα κι έχουν σκοπό να καλύψουν το ευρύτερο πλαίσιο της σύγχρονης πραγματικότητας στην ποδοσφαιρική βιομηχανία, αρχικά με την παρουσίαση των κανόνων του FFP της UEFA και τα ζητήματα που προέκυψαν στην προσπάθεια εφαρμογής τους, ενώ στη συνέχεια δίνονται πληροφορίες αναφορικά με τους ποδοσφαιρικούς συλλόγους των οποίων οι οικονομικές καταστάσεις αποτέλεσαν το υλικό της έρευνας που διεκπεραιώθηκε. Στο τρίτο κεφάλαιο γίνεται λεπτομερής παρουσίαση, βάσει της επιστημονικής βιβλιογραφίας που προτάθηκε από τον επιβλέποντα διδάσκοντα, του φαινομένου της διαχείρισης των κερδών και των χαρακτηριστικών του, ώστε ο αναγνώστης να είναι σε θέση να κατανοήσει τα κίνητρα και τους μηχανισμούς στους οποίους στηρίζονται οι διευθυντές καθώς επιχειρούν να δημιουργήσουν μια εικόνα σχετικά με την απόδοση των εταιρειών που ουσιαστικά δεν ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα. Στο τελευταίο κεφάλαιο γίνεται η παρουσίαση του υποδείγματος του καθηγητή M. Beneish σχετικά με τον εντοπισμό της διαχείρισης των κερδών, βάσει του οποίου έχουν εξαχθεί τα συμπεράσματα που προέκυψαν έπειτα από τη συγκέντρωση λογιστικών πληροφοριών από 20 ομάδες δέκα διαφορετικών ευρωπαϊκών χωρών.

Τα συμπεράσματα που προέκυψαν βάσει των μεταβλητών του μοντέλου επιβεβαιώνουν το γεγονός ότι κάτω από την πίεση και τους αυστηρούς όρους που έχει θέσει πλέον η UEFA προκειμένου μία ομάδα να τηρεί τις προϋποθέσεις που θα της επιτρέπουν να εξασφαλίζει την άδεια συμμετοχής στις ευρωπαϊκές διοργανώσεις, η συντριπτική πλειοψηφία των ομάδων έχει χειραγωγήσει τις οικονομικές καταστάσεις.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ

ισοσκελισμένοι προϋπολογισμοί, γενικά έσοδα-έξοδα, εθελοντικές συμφωνίες, χειραγώγηση λογιστικού αποτελέσματος, διαχείριση κερδών, υπόδειγμα Beneish, m-score

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η επιδείνωση των ελλειμμάτων των ευρωπαϊκών ομάδων, η αύξηση των επιπέδων του χρέους τους αλλά και η έλλειψη ρευστότητας που τις οδήγησε σε ασυνέπεια με τις υποχρεώσεις που είχαν αναλάβει απέναντι σε ποδοσφαιριστές, έφεραν στο προσκήνιο την ανάγκη παρέμβασης από πλευράς UEFA προκειμένου να εξασφαλιστεί η βιωσιμότητα των συλλόγων μακροπρόθεσμα. Παρά τα αυξημένα έσοδα, οι ομάδες της ευρωπαϊκής ποδοσφαιρικής ελίτ παρουσίασαν το 2011 συσσωρευμένες καθαρές ζημιές ύψους 1,7 δις € (UEFA, 2013). Η οικονομική κρίση στην Ευρώπη έπαιξε κι αυτή με τη σειρά της ρόλο στις συγκεκριμένες εξελίξεις αναδεικνύοντας την ανάγκη για χαλιναγώγηση του τομέα του αθλητισμού στον οποίο τα τελευταία χρόνια είναι αυξημένα τα ποσοστά των ομάδων που αδυνατούν ν' ανταπεξέλθουν στις οικονομικές τους υποχρεώσεις αλλά και η υπερβολική ενίσχυση των ήδη ισχυρών ευρωπαϊκών clubs. Η εισαγωγή των κανόνων του Financial Fair Play (FFP) στο ευρωπαϊκό ποδόσφαιρο αποσκοπούσε στον περιορισμό των υπερβολικών δαπανών από πλευράς συλλόγων που σχετιζόνταν με μεταγραφές και μισθούς ποδοσφαιριστών. Η ανάγκη για την εφαρμογή των συγκεκριμένων κανόνων κρίθηκε επιτακτική αφού το 2008 οι συνολικές απώλειες των ομάδων της ελίτ του ευρωπαϊκού ποδοσφαίρου ανήλθαν στο ποσό των 578 εκατ. €. Τα χρέη μεγάλων συλλόγων εκτινάχθηκαν σε δυσθεώρητα ύψη. Το χρέος της Liverpool άγγιξε τα 600 εκατ. €, ενώ αυτό των Ρεάλ Μαδρίτης και Μπαρτσελόνα υπολογίστηκε στα 327 και 205 εκατ. € αντίστοιχα (Gage, 2009). Ο κ. Πλατινί είχε δηλώσει το Σεπτέμβριο του 2009 ότι τα μέτρα που λήφθηκαν είχαν την υποστήριξη της πλειοψηφίας των ιδιοκτητών των ομάδων κι ότι ένα ανεξάρτητο πάνελ θα αναλάμβανε να κρίνει ποιοί από τους συλλόγους είχαν παραβιάσει τους κανόνες*.

*<http://news.bbc.co.uk/sport1/hi/football/europe/8256279.stm>

Περιεχόμενα

1. Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΟΥ FINANCIAL FAIR PLAY	6
1.1 ΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΤΟΥ FFP - ΙΣΟΣΚΕΛΙΣΜΕΝΟΙ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΙ	6
1.2 ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΟΥ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ	7
1.3 ΤΟ ΝΕΟ ΣΚΗΝΙΚΟ	8
2. Η ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΣΥΛΛΟΓΩΝ	10
2.1 ΤΟ ΠΡΟΦΙΛ ΤΩΝ ΟΜΑΔΩΝ	10
2.2 ΤΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ	16
2.3 ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΕΚΤΙΜΗΣΕΙΣ	17
3. Η ΧΕΙΡΑΓΩΓΗΣΗ ΤΟΥ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟΥ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ	19
3.1 Η ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΕΡΔΩΝ	19
3.2 ΟΙ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΕΡΔΩΝ	19
3.3 ΤΑ ΚΙΝΗΤΡΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΕΡΔΩΝ	20
3.4 Ο ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΤΩΝ ΚΕΡΔΩΝ	21
4. ΤΟ ΜΟΝΤΕΛΟ ΤΟΥ BENEISH – ΑΝΑΛΥΣΗ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ	22
4.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ	22
4.2 Η ΣΥΛΛΟΓΗ ΤΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ - ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	25
5. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	39
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	40

1. Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΟΥ FINANCIAL FAIR PLAY

1.1 ΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΤΟΥ FFP - ΙΣΟΣΚΕΛΙΣΜΕΝΟΙ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΙ

Με γνώμονα την οικονομική ανάπτυξη του ευρωπαϊκού ποδοσφαίρου, η UEFA εισήγαγε το 2009 τους κανόνες του FFP. Προκειμένου ν' ανήκει μια ομάδα σε μια εθνική ποδοσφαιρική ομοσπονδία, αλλά και να μπορεί να συμμετέχει σε διεθνείς διοργανώσεις, υποχρεούται να κάνει αίτηση για αδειοδότηση τηρώντας πάντα ορισμένα κριτήρια. Τα συγκεκριμένα κριτήρια εμπεριέχονται στου κανονισμούς της UEFA περί του Club Licensing και του FFP. Διακρίνονται σε κριτήρια υποδομής, διοικητικού προσωπικού αλλά και αθλητικής, νομικής και οικονομικής φύσεως, ενώ η εκπλήρωση τους από πλευράς ομάδων ελέγχεται σε ετήσια βάση (Orpisor, 2014). Επιπρόσθετα, στόχος του FFP αποτελεί και η εξισορρόπηση του ανταγωνισμού μεταξύ των ομάδων αλλά και ο περιορισμός της επιρροής των μεγαλοϊδιοκτητών κι επενδυτών με χαρακτηριστικά παραδείγματα αυτά των Manchester City F.C, Paris Saint-Germain και F.C Chelsea. Συνεπώς, η προσήλωση των ομάδων στην τήρηση ορισμένων εισοδηματικών περιορισμών θα τις οδηγούσε σε μια πιο υπεύθυνη και πειθαρχημένη στάση όσον αφορά τις οικονομικές τους καταστάσεις (UEFA, 2012b). Οι σύλλογοι είναι υποχρεωμένοι να παρουσιάζουν ισοσκελισμένους προϋπολογισμούς εντός περιόδου τριών ετών, διαφορετικά θα αποκλείονται από τις διεθνείς διοργανώσεις της UEFA, δηλαδή το Champions League αλλά και το Europa League. Η απαίτηση για ισοσκελισμένους προϋπολογισμούς (break-even requirement), αποτελείται από ένα συγκεκριμένο όριο επιτρεπτού ελλείμματος, αλλά κι από τον ορισμό των σχετικών εσόδων κι εξόδων (relevant income / relevant expenses) τα οποία εξασφαλίζουν ένα ικανοποιητικό ρυθμιστικό πλαίσιο (Vopel, 2011).

Το σχετικό εισόδημα (relevant income) αποτελεί το εισόδημα που προκύπτει από λειτουργίες σχετικές με το ποδόσφαιρο, όπως τα έσοδα από τα εισιτήρια, τα τηλεοπτικά δικαιώματα, τις χορηγίες, τις εμπορικές δραστηριότητες, κέρδη από μεταγραφές παικτών, υπεραποδόσεις πάγιων περιουσιακών στοιχείων, αλλά και λοιπά χρηματοοικονομικά έσοδα (UEFA, 2010). Τα σχετικά έσοδα συγκρίνονται με τα σχετικά έξοδα, τα οποία περιλαμβάνουν το κόστος πωληθέντων, τη μισθοδοσία των υπαλλήλων, τις αποσβέσεις και τις δαπάνες που σχετίζονται με το ποδοσφαιρικό τμήμα, αλλά και τα έξοδα χρηματοοικονομικής φύσεως (π.χ. μερίσματα). Η UEFA δεν αναγνωρίζει ως σχετικά έξοδα αυτά που γίνονται για την ενίσχυση των ακαδημιών και των τμημάτων υποδομής, αλλά και τα ποσά που αφορούν φόρους και μη ποδοσφαιρικές λειτουργίες.

Σύμφωνα με τους Peeters και Szymanski (2014), ο κανόνας των ισοσκελισμένων προϋπολογισμών είναι το αμφιλεγόμενο στοιχείο του συνόλου των διατάξεων του FFP, αφού απορρίπτει ως προοπτική το να επενδύσουν εξωτερικοί παράγοντες στις ζημίες ενός συλλόγου. Θεωρείται ότι ο συγκεκριμένος κανόνας προστατεύει τις μεγάλες ομάδες καθώς μειώνει τις πιθανότητες των μικρών να τις αντιμετωπίσουν ακόμη κι αν διοικούνται από οικονομικά επιφανείς ιδιοκτήτες.

Από τη σεζόν 2013/14 κι έπειτα κάθε club που επιθυμεί να αποκτήσει την άδεια της UEFA οφείλει να προσαρμοστεί στους κανονισμούς του FFP και στις διατάξεις του για

ισοσκελισμένους προϋπολογισμούς. Το Financial Control Board της UEFA επιβάλλει την ποινή του αποκλεισμού από τις ευρωπαϊκές διοργανώσεις στους συλλόγους που αδυνατούν να συμβαδίσουν με τους νέους κανονισμούς. Το FFP απαιτεί από τις ομάδες να ισοσκελίσουν τους προϋπολογισμούς τους σε μια συγκεκριμένη χρονική περίοδο η οποία αναφέρεται στις διατάξεις των κανονισμών ως “monitoring period” κατά την οποία σύμφωνα με το άρθρο 59 γίνεται η αξιολόγηση για την χορήγηση ή μη των αδειών συμμετοχής. Για παράδειγμα, μια ομάδα που επιθυμούσε να λάβει άδεια συμμετοχής στο Champions League και το Europa League της περιόδου 2015/16, θα έπρεπε να αξιολογηθεί για τις τρεις προηγούμενες αγωνιστικές περιόδους. Εξαιρέση αποτέλεσε η περίοδος 2013/14 για την οποία υπ’ όψη λήφθηκαν μόνο οι δύο προηγούμενες περιόδους (Flanagan, 2013). Στο σχήμα 1.1 παρουσιάζεται η παραπάνω διαδικασία.

Monitoring Periods	Football Seasons						Max permitted deficit**	UEFA football season affected:
	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17		
1	wage exclusion*						E45m	2014/15
2	wage exclusion*						E45m	2015/16
3							E30m	2016/17
4							E30m	2017/18
5							E30m	2018/19

* Wages for players signed before 1 June 2010 excluded for 2011/12 season only
 ** Max deficit is E5m per Monitoring Period if equity not injected into club

www.financialfairplay.co.uk

ΣΧΗΜΑ 1.1: Πίνακας εξεταζόμενων χρονικών περιόδων

1.2 ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΟΥ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ

Από την έναρξη της εφαρμογής των κανόνων του FFP, είχε προκύψει το ζήτημα περί ενός ασύμμετρου ανταγωνισμού ανάμεσα στους ευρωπαϊκούς συλλόγους που θα μετέβαλε τις ήδη υπάρχουσες ισορροπίες. Ο ανταγωνισμός στη «βιομηχανία» του αθλητισμού διαφέρει από τον αντίστοιχο που διακατέχει τις υπόλοιπες αγορές, καθώς οι συμμετέχοντες έρχονται αντιμέτωποι με τις συνέπειες ενός παιγνίου μηδενικού αθροίσματος. Το μόνο που μετράει είναι η νίκη του ενός που αυτόματα συνεπάγεται την ήττα του άλλου. Πρόκειται λοιπόν για ένα χώρο που χαρακτηρίζεται από το υψηλό ρίσκο που αναλαμβάνει οποιοσδήποτε αποφασίζει ν’ αναμειχθεί καθώς η νίκη και η όσο το δυνατόν υψηλότερη θέση στη βαθμολογία αποτελούν το μοναδικό στόχο.

Ο κίνδυνος της συσσώρευσης χρεών από ομάδες που δεν καταφέρνουν να διακριθούν κατά τη διάρκεια της χρονιάς ενώ έχουν προχωρήσει ωρίτερα σε σημαντικές επενδύσεις,

κατέστησε την ανάγκη ρυθμιστικής παρέμβασης επιτακτική. Μία αναδιανομή του εισοδήματος ανάμεσα στις εγχώριες ομάδες μπορεί να οδηγήσει σε υψηλότερα επίπεδα ανταγωνισμού στα εθνικά πρωταθλήματα, όμως υπονομεύει την ανταγωνιστικότητα μεταξύ των πρωταθλητών που έρχονται αντιμέτωποι σε αγώνες διεθνών διοργανώσεων. Σε αυτή την περίπτωση, μια προσπάθεια ρυθμιστικής παρέμβασης σε ευρωπαϊκό επίπεδο θα έρχονταν σε σύγκρουση με τα συμφέροντα των εθνικών διοργανώσεων.

Ένας εξωγενής θεσμός, όπως η UEFA, θα μπορούσε να συνεισφέρει σε μια κίνηση συνεννόησης των συλλόγων εφόσον θα ήταν σε ισχύ μια δεσμευτική συμφωνία που θα απέτρεπε τον οποιοδήποτε εμπλεκόμενο να παρεκκλίνει και συνεπώς ν' ανατρέπει τις ισορροπίες. Έχει διαπιστωθεί ότι οι λόγοι για τους οποίους οι επαγγελματικές ποδοσφαιρικές κατηγορίες παρουσιάζουν ατέλειες ως προς την οργάνωση της αγοράς είναι δύο. Πρώτον, το ολιγοπώλιο που δημιουργείται από τις κορυφαίες ομάδες κάθε κατηγορίας εξαιτίας των αυξημένων προσόδων που παρουσιάζουν κάθε χρόνο κατακτώντας τίτλους και λαμβάνοντας συμμετοχή στις ευρωπαϊκές διοργανώσεις. Δεύτερον τα υψηλά επίπεδα ρίσκου που αναγκάζονται να αναλάβουν οι υπόλοιπες ομάδες που ανταγωνίζονται τις ισχυρές με αυξήσεις μετοχικού κεφαλαίου κάθε χρόνο προκειμένου θεωρητικά τουλάχιστον να διεκδικήσουν κάποια καλύτερη θέση στη βαθμολογία την επόμενη χρονιά που θα τους επιτρέψει να καλύψουν το χαμένο έδαφος των προηγούμενων αποτυχημένων σεζόν (Szymanski, 2003).

Το κατά πόσο μέσω του FFP θα επιτευχθεί μια εξομάλυνση του αχαλίνωτου οικονομικού ανταγωνισμού παραμένει ν' αποδειχθεί, καθώς το όλο εγχείρημα αποτελεί στοίχημα για την UEFA σχετικά με το βαθμό που θα καταφέρει να εξασφαλίσει για το σύνολο των ομάδων έναν μηχανισμό που θα εγγυάται την οικονομική σταθερότητα μέσω ενός ενδογενούς αναπτυξιακού μοντέλου.

1.3 ΤΟ ΝΕΟ ΣΚΗΝΙΚΟ

Σύμφωνα με μελέτες γερμανών οικονομολόγων με στοιχεία από τα πρωταθλήματα της Αγγλίας, της Γαλλίας, της Γερμανίας, της Ιταλίας και της Ισπανίας αποδείχθηκε ότι από την έναρξη της εφαρμογής του FFP το 2012, το χάσμα μεταξύ των μεγάλων συλλόγων και των μικρότερων διογκώθηκε**.

Παρά τις ατέλειές του, το FFP έδωσε σημάδια επιτυχίας. Το συνολικό χρέος των συλλόγων της γηραιάς ηπείρου μειώθηκε κατακόρυφα. Τρία χρόνια ύστερα από την έναρξη της εφαρμογής των διατάξεων το συνολικό χρέος των ομάδων της ελίτ του ευρωπαϊκού ποδοσφαίρου μειώθηκε κατά 700 εκατ. €. Το 2012 υπήρξε μια μείωση της τάξης του 25% στα έξοδα που σχετίζονταν με τις μεταγραφές ποδοσφαιριστών, ενώ χάρη στην εξαίρεση των ακαδημιών και των τμημάτων υποδομής από τη λίστα των σχετικών εξόδων, οι ομάδες δαπάνησαν περισσότερα χρήματα στην ανάδειξη νέων αθλητών (Voicescu, 2017). Η UEFA εκδίδει κάθε χρόνο εκθέσεις συγκριτικής αξιολόγησης βάσει των στοιχείων που υποβάλλουν οι σύλλογοι οι οποίες στο σύνολό τους μέχρι τώρα έχουν επαληθεύσει την άποψη πως το FFP κατάφερε να σταθεροποιήσει το οικονομικό τοπίο.

Παράλληλα με τις διατάξεις της UEFA, χώρες όπως η Κύπρος έχουν εισάγει το δικό τους ρυθμιστικό πλαίσιο όσον αφορά τις οικονομικές δραστηριότητες των ομάδων τους ενώ στην Premier League εδώ και χρόνια λειτουργούν παράλληλα τα μέτρα ελέγχου των βραχυπρόθεσμων δαπανών. Σε πρόσφατη συνέντευξή του ο προπονητής της Arsenal, Arsene Wenger, με αφορμή τις προκλητικές μεταγραφές ποδοσφαιριστών τον Αύγουστο του 2017, απηύθυνε έκκληση να πάντων να ισχύουν οι διατάξεις του FFP, καθώς πλέον οι ομάδες έχουν εφεύρει τρόπους να παρακάμπτουν τα εμπόδια που περιόριζαν τα ποσοστά δαπανών. Οι νομικοί ελιγμοί της Paris St-Germain (PSG) στις υποθέσεις των ποδοσφαιριστών Neymar και Mbappe προκειμένου να δικαιολογηθούν τα υπέρογκα μεταγραφικά κόστη, έχουν δώσει την εντύπωση περί ύπαρξης κανόνων που εν τέλει δεν τυγχάνουν σεβασμού από τα εμπλεκόμενα μέρη. Η UEFA παρ' όλα αυτά αντέδρασε ανακοινώνοντας την έναρξη διερευνητικών διαδικασιών σχετικά με το ζήτημα της PSG προκειμένου να διαπιστωθεί εάν ο σύλλογος έχει παραβιάσει το ρυθμιστικό πλαίσιο περί ισοσκελισμένων προϋπολογισμών εκμεταλλευόμενος τις πρόσφατες ενέργειες χαλάρωσης των περιορισμών των διατάξεων. Ο νέος πρόεδρος της Ομοσπονδίας, Aleksander Ceferin, εδώ και καιρό έχει ανακοινώσει την πιθανότητα να τεθούν ανώτατα όρια μισθών κάτι που απορρίφθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή καθώς έρχεται σε σύγκρουση με το ευρωπαϊκό δίκαιο. Γενικότερος στόχος είναι η διατήρηση και η επιπλέον υποστήριξη των κανόνων με τους οποίους επιτεύχθηκε μείωση του συνολικού ελλείμματος των συλλόγων από 1,7 δις € σε 286 εκατ. € σε πέντε χρόνια.

**<http://www.bbc.com/sport/football/37307621>

2. Η ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΣΥΛΛΟΓΩΝ

Η προοπτική του ευρωπαϊκού ποδοσφαίρου εκτινάχθηκε τα χρόνια που ακολούθησαν μετά το τέλος του Β' Παγκοσμίου πολέμου και την ίδρυση της UEFA το 1954, που σκοπό είχε την εκπροσώπηση των ποδοσφαιρικών συνομοσπονδιών της γηραιάς ηπείρου. Με την επιμονή της FIFA, η σεζόν 1955-56 έμεινε στην ιστορία ως η πρώτη κατά την οποία διοργανώθηκε το κύπελλο πρωταθλητών Ευρώπης. Σύμφωνα με τον αθλητικό συγγραφέα Anthony King, ο οργανωτικός ρόλος της UEFA προέκυψε κατά κάποιον τρόπο από τύχη, αφού προτού ξεκινήσει η πρώτη ευρωπαϊκή διοργάνωση, οι αρμοδιότητες της ήταν ασαφείς (King, 2003). Η συμμετοχή των ομάδων στις εγχώριες αλλά και στις ευρωπαϊκές οργανώσεις, σε μακροπρόθεσμο επίπεδο, δημιούργησε μια οικονομική απόκλιση ανάμεσα στις ισχυρότερες ομάδες που διεκδικούν τα ευρωπαϊκά εισιτήρια και σε αυτές που υστερούν σε δυναμικότητα και συνεπώς περιορίζονται στα εθνικά πρωταθλήματα. Το 1992, με τη δημιουργία του Champions League, η UEFA παραδόθηκε στα οικονομικά συμφέροντα των μεγάλων συλλόγων.

Οι ομάδες που καρπώθηκαν τα οικονομικά οφέλη που προέκυψαν από τη γιγάντωση των ευρωπαϊκών διοργανώσεων, απαρτίζουν σήμερα ένα κλειστό club – την ελίτ του ευρωπαϊκού ποδοσφαίρου. Η συγκεκριμένη ερευνητική προσπάθεια εστιάζει στη μελέτη των λογιστικών καταστάσεων 20 ομάδων που πρωταγωνιστούν στις ευρωπαϊκές διοργανώσεις, με σκοπό τον εντοπισμό ή μη της πιθανότητας ύπαρξης στρεβλώσεων που θα οδηγούσαν σε τυχόν ανακριβή συμπεράσματα σχετικά με τη δυναμική και την οικονομική βιωσιμότητα των συλλόγων.

2.1 ΤΟ ΠΡΟΦΙΛ ΤΩΝ ΟΜΑΔΩΝ

Οι πληροφορίες των συλλόγων που επιλέχθηκαν για τη διενέργεια της έρευνας αντλήθηκαν από τον ιστότοπο footballhistory.org

Manchester United (MU)

Η MU ιδρύθηκε το 1878 με την ονομασία Newton Heath LYR Football Club, από εργάτες του σιδηροδρομικού σταθμού Lancashire & Yorkshire. Μετονομάστηκε σε Manchester United το 1902 όταν τη διοίκηση του συλλόγου ανέλαβαν τοπικοί επιχειρηματίες. Αποτελεί τον πρώτο αγγλικό σύλλογο που συμμετείχε αλλά και που κατάφερε να κατακτήσει ευρωπαϊκό τίτλο. Έχει στεφθεί πρωταθλήτρια Αγγλίας είκοσι φορές στην ιστορία της, ενώ απαριθμεί τρεις ευρωπαϊκούς τίτλους σε κορυφαίο διασυλλογικό επίπεδο (κύπελλα πρωταθλητριών & Champions League). Έδρα της είναι από το 1910, το Old Trafford με χωρητικότητα 75.643 θέσεις.

FC Porto

Ο σύλλογος ιδρύθηκε το 1893 αλλά ξεκίνησε να συμμετέχει στις εγχώριες διοργανώσεις το 1907. Το 1935 συμμετείχε στην πρώτη Primeira Liga ενώ μέχρι το 1945 είχε κατακτήσει τρία πρωταθλήματα. Η Πόρτο σήμερα απαριθμεί 27 πρωταθλήματα ενώ έχει επίσης τέσσερις ευρωπαϊκούς τίτλους μεταξύ των οποίων ένα κύπελλο πρωταθλητριών το 1987 κι ένα Champions League το 2004, υπό τις οδηγίες του Jose Mourinho, ο οποίος σημάδεψε τη σύγχρονη ιστορία της. Από το 2003 έδρα της αποτελεί το στάδιο Dragao του οποίου η χωρητικότητα ανέρχεται στις 52.000 θέσεις.

FC Barcelona

Η Μπαρτσελόνα αποτελεί την ομάδα σύμβολο της Καταλονίας, ενώ το 2016 σύμφωνα με το περιοδικό Forbes υπήρξε η δεύτερη πιο ισχυρή οικονομικά ομάδα με ετήσιο κύκλο εργασιών που ανήλθε στα 568.8 εκατ. €. Το Club ιδρύθηκε το 1899 από τον Joan Gamber ενώ το 1902 κατέκτησε τον πρώτο εγχώριο τίτλο του. Χρυσή εποχή του συλλόγου αποτελεί η περίοδος 1991-1994 κατά την οποία υπό την προπονητική καθοδήγηση του Γιόχαν Κρόιφ κατακτήθηκαν τέσσερα συνεχόμενα πρωταθλήματα. Τα τελευταία δεκαπέντε χρόνια εμβληματικοί ποδοσφαιριστές όπως ο Ronaldinho και ο Messi κατάφεραν να αναδείξουν την Μπαρτσελόνα ως τον πιο επιτυχημένο ευρωπαϊκό σύλλογο. Η τροπαιοθήκη της αποτελείται από 24 πρωταθλήματα, 29 Copa del Rey και 5 Champions League. Έδρα της είναι από το 1957 το Camp Nou.

Real Madrid C.F

Ιδρύθηκε το 1902 ως Madrid Football Club ενώ το 1920 ο βασιλιάς Alfonso XIII της απένειμε το προσωνύμιο “Real” που θα πει «βασιλική». Πρόκειται για τον πιο επιτυχημένο ευρωπαϊκό σύλλογο ο οποίος απαριθμεί 12 ευρωπαϊκούς τίτλους, 33 εγχώρια πρωταθλήματα και 19 κύπελλα. Εμβληματική φιγούρα του συλλόγου αποτελεί ο πρώτος πρόεδρος της μεταπολεμικής του ιστορίας, Santiago Bernabeu, ο οποίος ξεκίνησε τις διαδικασίες ανέγερσης του γηπέδου στο οποίο η Ρεάλ στεγάζεται μέχρι σήμερα και φέρει το όνομά του.

Juventus FC

Η Juventus συγκαταλέγεται στις κορυφαίες ομάδες της Ιταλίας αλλά και της Ευρώπης, με έδρα της το Τορίνο. Ιδρύθηκε το 1897 ύστερα από την οικονομική άνοδο της ευρύτερης περιοχής που προήλθε από την εκβιομηχάνιση. Συμμετείχε για πρώτη φορά στο ιταλικό πρωτάθλημα το 1900 ενώ κατέκτησε τον πρώτο της τίτλο το 1905. Αποτελεί την ομάδα με τους περισσότερους εγχώριους τίτλους οι οποίοι ανέρχονται σε 33 πρωταθλήματα και 12 κύπελλα. Έχει στεφθεί πρωταθλήτρια Ευρώπης δύο φορές στην ιστορία της, το 1985 και το

1996. Από το 2011 έδρα της αποτελεί το Allianz Stadium με χωρητικότητα άνω των 41.000 θεατών.

AS Roma

Η Ρόμα ιδρύθηκε το 1927 από τον Italo Foschi έπειτα από τη συγχώνευση τριών ομάδων της πόλης. Έδειξε το στίγμα της από νωρίς στο ιταλικό ποδόσφαιρο καθώς καταλάμβανε σταθερά υψηλή θέση στη βαθμολογία μέχρι την κατάκτηση του πρώτου της πρωταθλήματος το 1942. Έχει στεφθεί πρωταθλήτρια άλλες δύο φορές στην ιστορία της μέχρι σήμερα τις χρονιές 1983 και 2001 ενώ έχει κατακτήσει επίσης 9 κύπελλα Ιταλίας. Η ομάδα έχει έδρα το Stadio Olimpico με χωρητικότητα άνω των 70.000 θέσεων, το οποίο μοιράζεται με την αιώνια αντίπαλό της Lazio.

Borussia Dortmund

Η Ντόρτμουντ ιδρύθηκε το 1909 κι αποτελεί ένα από τους συλλόγους που απαρτίζουν την ελίτ του γερμανικού ποδοσφαίρου. Πρόκειται για την ομάδα με την υψηλότερη κατά μέσο όρο προσέλευση θεατών στους αγώνες που δίνει, συγκαταλέγοντάς την στους πιο δημοφιλείς συλλόγους της γηραιάς ηπείρου. Έχει κατακτήσει το πρωτάθλημα Γερμανίας οκτώ φορές στην ιστορία της, με την τελευταία να είναι το 2012. Στην τροπαιοθήκη της περιλαμβάνονται επίσης τέσσερα κύπελλα αλλά κι ένα Champions League την περίοδο 1996-97.

SL Benfica

Ο σύλλογος έχει έτος ίδρυσης το 1904 κι αποτελεί μαζί με τις Πόρτο και Σπόρτινγκ Λισαβόνας την ελίτ του πορτογαλικού ποδοσφαίρου. Μετά την έναρξη του εθνικού πρωταθλήματος το 1934 η Μπενφίκα κατέκτησε τρεις συνεχόμενους τίτλους από το 1936 ως το 1938 καταλαμβάνοντας έτσι ηγεμονική θέση στα εγχώρια ποδοσφαιρικά δρώμενα. Σημείο αναφοράς στην ιστορία της ομάδας αποτελεί η εποχή του Eusebio με ηγέτη τον οποίο η Μπενφίκα κατέκτησε δύο συνεχόμενους ευρωπαϊκούς τίτλους το 1961 και το 1962. Σήμερα αποτελεί την ομάδα με τα περισσότερα εγχώρια πρωταθλήματα, τριάντα έξι στον αριθμό, ενώ έδρα της από το 2003 είναι το Estadio da Luz.

AFC Ajax

Ο Ajax με 33 πρωταθλήματα, 8 κύπελλα και 4 ευρωπαϊκούς τίτλους αποτελεί μια από τις ιστορικότερες και πιο επιτυχημένες ομάδες της Ευρώπης. Ιδρύθηκε το 1900 ενώ κατέκτησε το πρώτο του πρωτάθλημα τη σεζόν 1917-18. Με την ανάληψη της τεχνικής ηγεσίας από τον Rinus Michels το 1965 και την εμφάνιση του Κρόιφ στο ευρωπαϊκό ποδοσφαιρικό στερέωμα, η ομάδα του Άγιαξ δίδαξε το «Απόλυτο Ποδόσφαιρο». Οι ημέρες δόξας επαναλήφθηκαν το 1991 με τον Louis Van Gaal ν' αναλαμβάνει το τιμόνι του συλλόγου και να τον οδηγεί στην κατάκτηση τεσσάρων πρωταθλημάτων, τριών κυπέλλων KNVB, ενός κυπέλλου UEFA κι ενός Champions League.

Fenerbahçe SK

Η Φενέρ ιδρύθηκε το 1907 στην Κωνσταντινούπολη σε συνθήκες άκρας μυστικότητας λόγω του αυστηρού περιβάλλοντος που προέκυπτε από την ηγεμονία του σουλτάνου σχετικά με ξενόφερτες συνήθειες όπως το ποδόσφαιρο που γενέτειρά του είναι η Αγγλία. Τα «κίτρινα καναρίνια» κατέκτησαν το πρώτο πρωτάθλημα που διοργανώθηκε στην Τουρκία το 1959 και μέχρι σήμερα έχουν στεφθεί πρωταθλητές 19 φορές συνολικά. Έδρα της ομάδας είναι το Ülker Stadium το οποίο μπορεί να φιλοξενήσει πάνω από 47.000 θεατές.

Sevilla FC

Η Σεβίλλη αποτελεί μαζί με την Ουέλβα, το αρχαιότερο αμιγώς ποδοσφαιρικό Club της Ισπανίας με έτος ίδρυσης το 1890. Οι δύο αυτές ομάδες συμμετείχαν και στην πρώτη αναμέτρηση που διεξήχθη στη χώρα, με τη Σεβίλλη να επικρατεί σε αυτό το ιστορικό ματς με 2-0. Στα πρώτα χρόνια παρουσία της στην περιοχή της Ανδαλουσίας κατέκτησε 16 από τις 19 διοργανώσεις που έγιναν τα έτη 1917-1940. Σήμερα ο σύλλογος απαριθμεί μία κατάκτηση εθνικού πρωταθλήματος το 1946, πέντε κατακτήσεις του Copa del Rey με την τελευταία να είναι το 2010 αλλά και πέντε κατακτήσεις Europa League. Έδρα της είναι το στάδιο Ramón Sánchez Pizjuán το οποίο λειτούργησε για πρώτη φορά το 1958 κι έχει χωρητικότητα 42.714 θέσεις.

Tottenham Hotspur FC

Η Τότεναμ θεωρείται μια από τις ιστορικότερες ομάδες της Αγγλίας καθώς ιδρύθηκε το 1882. Έως σήμερα έχει στεφθεί πρωταθλήτρια στο νησί δύο φορές τις σεζόν 1950-51 και 1960-61. Σημείο αναφοράς στην ιστορία της είναι το γεγονός ότι αποτελεί την πρώτη αγγλική ομάδα που κατέκτησε διοργάνωση της UEFA, το UEFA Cup Winners' Cup τη σεζόν 1962-63. Έχει κατακτήσει δύο κύπελλα UEFA το 1972 και το 1984. Η έδρα της είναι το White Hart Lane το οποίο βρίσκεται στο βόρειο Λονδίνο και μπορεί να φιλοξενήσει πάνω

από 36.000 θεατές. Από τη σεζόν 2017-18 η Τότεναμ αγωνίζεται στο στάδιο Wembley λόγω ανακατασκευής της ιστορικής της έδρας.

Atlético Madrid

Η Ατλέτικο Μαδρίτης ιδρύθηκε το 1903 από τρεις βάσκους φοιτητές που κατοικούσαν στη Μαδρίτη. Έχει κατακτήσει το ισπανικό πρωτάθλημα δέκα φορές με την πρώτη να είναι το 1940 και την πιο πρόσφατη το 2014. Η αιώνια έχθρα της με τη Ρεάλ που ξεκίνησε τη δεκαετία του '60 δεν περιοριζόταν σε αθλητικά πλαίσια καθώς υπήρχε κοινωνικοοικονομικός διαχωρισμός μεταξύ των κατοίκων της πρωτεύουσας. Η ελίτ υποστήριζε τη Ρεάλ ενώ η εργατική τάξη ακολουθούσε την Ατλέτικο. Ο σύλλογος έχει κατακτήσει επίσης 10 Copa del Rey ενώ έχει φτάσει τρεις φορές στον τελικό της κορυφαίας διασυλλογικής διοργάνωσης. Έδρα της είναι το στάδιο Wanda Metropolitano το οποίο ανακαινίστηκε το 2017 και πλέον φιλοξενεί πάνω από 67.000 θεατές.

Olympiacos FC

Ο Ολυμπιακός Πειραιώς ιδρύθηκε το 1925 κι αποτελεί την ομάδα με τους περισσότερους τίτλους στην Ελλάδα. Ο σύλλογος απαριθμεί 44 πρωταθλήματα και 27 κύπελλα ενώ έχει βρεθεί στα προημιτελικά του Champions League τη σεζόν 1998-99. Από το 2004 έδρα του Ολυμπιακού Πειραιώς είναι το στάδιο «Γ. Καραϊσκάκης» το οποίο έχει χωρητικότητα 32.115 θέσεις.

Sporting CP

Η Σπόρτινγκ Λισαβόνας θεωρείται μία από τις κορυφαίες ομάδες στην Πορτογαλία με συνολικά 18 πρωταθλήματα και 16 κύπελλα. Ιδρύθηκε το 1906 και μαζί με τις αντιπάλους Μπενφίκα και Πόρτο αποτελούν τις ομάδες που δεν έχουν υποβιβαστεί ποτέ από την πρώτη κατηγορία της χώρας. Σημαντική στιγμή για τον σύλλογο ήταν ο χαμένος τελικός του UEFA Cup το 2005 από την CSKA Moscow. Έδρα της Σπόρτινγκ είναι στο στάδιο Jose Alvalade με χωρητικότητα άνω των 50.000 θέσεων.

FC Internazionale

Η Ίντερ ιδρύθηκε το 1908 αφοτου διασπάστηκε από τη μετέπειτα αιώνια αντίπαλό της AC Milan. Αιτία της νέας πορείας θεωρείται η απορριπτική στάση της Μίλαν απέναντι στην ενσωμάτωση στο ρόστερ ποδοσφαιριστών που δεν είναι Ιταλοί. Η Ίντερ κατέκτησε το πρώτο της πρωτάθλημα το 1910 ενώ μέχρι σήμερα ο αριθμός έχει ανέλθει στα δεκαοχτώ. Στη συλλογή της έχουν προστεθεί 7 κύπελλα Ιταλίας ενώ έχει κατακτήσει την κορυφαία

διασυλλογική διοργάνωση τρεις φορές (1963-64, 1964-65, 2009-10). Η έδρα της είναι το στάδιο Τζουζέπε Μεάτσα ή Σαν Σίρο στο οποίο φιλοξενείται και η Μίλαν.

Olympique Lyonnais

Η Λυών ιδρύθηκε το 1950 κι αποτελεί σήμερα μία από τις πιο επιτυχημένες ομάδες στο γαλλικό πρωτάθλημα. Η χρυσή εποχή του συλλόγου υπήρξε η πρώτη δεκαετία του 21^{ου} αιώνα κατά την οποία κατακτήθηκαν επτά συνεχόμενα πρωταθλήματα ενώ υπήρξε και διάκριση στις ευρωπαϊκές διοργανώσεις. Η Λυών έφτασε στα ημιτελικά του Champions League την περίοδο 2009-10 ενώ τη σεζόν 2016-17 συμπεριλήφθηκε στις τέσσερις καλύτερες ομάδες του Europa League. Στην τροπαιοθήκη της συμπεριλαμβάνονται πέντε κύπελλα Γαλλίας ενώ έδρα της είναι το νέο στάδιο Groupama το οποίο εγκαινιάστηκε το 2016 και φιλοξενεί πάνω από 59.000 θεατές.

Celtic FC

Η Σέλτικ ιδρύθηκε το 1887 ως φορέας συγκέντρωσης χρημάτων για τη φιλανθρωπική οργάνωση "Poor Children's Dinner Table". Κατέκτησε το πρώτο της πρωτάθλημα τη σεζόν 1892-93 και μέχρι σήμερα έχει αναδειχθεί νικήτρια της διοργάνωσης 48 φορές. Τη συλλογή τροπαίων της συμπληρώνουν 37 κύπελλα Σκωτίας. Έχει αναδειχθεί κορυφαία ομάδα στην Ευρώπη το 1967 κατακτώντας το κύπελλο πρωταθλητριών. Έδρα της είναι το ιστορικό Celtic Park στη Γλασκώβη με χωρητικότητα άνω των 60.000 θεατών.

Arsenal FC

Η Άρσεναλ έχει έτος ίδρυσης το 1886 ενώ κατέκτησε τον πρώτο εγχώριο τίτλο της το 1930 νικώντας τη Χάντερσφιλντ στον τελικό του FA Cup. Από τότε έχει κατακτήσει 13 πρωταθλήματα Αγγλίας με το τελευταίο να είναι τη σεζόν 2003-04. Εκείνη τη χρονιά, η ομάδα της Άρσεναλ κατέκτησε το πρωτάθλημα χωρίς να χάσει ούτε ένα παιχνίδι, για αυτό και πέρασε στην ιστορία ως οι "Invincibles". Μοναδικό της ευρωπαϊκός τίτλος είναι το UEFA Cup Winners' Cup το οποίο κατέκτησε το 1994. Έδρα της είναι από το 2006 το Emirates Stadium χωρητικότητας 60.000 περίπου θεατών.

SS Lazio

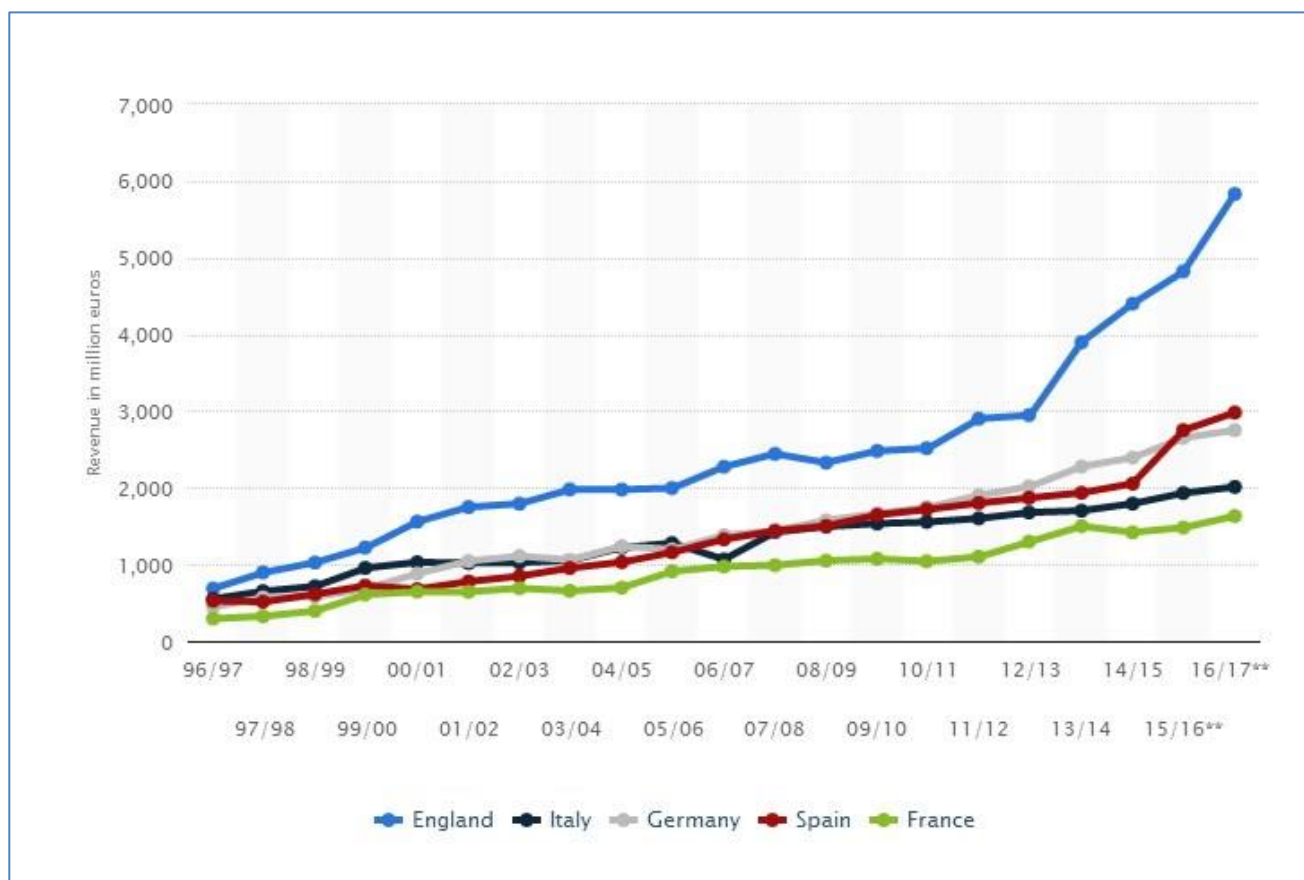
Η Λάτσιο ιδρύθηκε το 1900 όμως ο πρώτος της τίτλος ήρθε το 1958 καθώς κατέκτησε το Coppa Italia. Οι ιδρυτές της επέλεξαν τα χρώματα γαλάζιο και άσπρο προς τιμήν της Ελλάδας, γενέτειρας των Ολυμπιακών Αγώνων. Ο σύλλογος της Ρώμης έχει κατακτήσει 8 εγχώριους τίτλους από τους οποίους είναι δύο πρωταθλήματα και έξι κύπελλα. Την

τροπαιοθήκη της συμπληρώνουν 4 Σουπερ Καπ Ιταλίας. Έδρα της είναι το στάδιο Ολίμπικο, το οποίο μοιράζεται με τη μισητή συμπολίτισσά της, Ρόμα.

2.2 ΤΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ

Τις τελευταίες δύο δεκαετίες έχουν παρατηρηθεί δομικές αλλαγές στις διοικήσεις των συλλόγων καθώς και στα οικονομικά τους κίνητρα. Συγκεκριμένα από τα μέσα της δεκαετίας του '90 το ευρωπαϊκό ποδόσφαιρο εξελίχθηκε σε δημοφιλή επιχειρηματική δραστηριότητα. Με την ίδρυση του θεσμού του Champions League δημιουργήθηκε το ιδανικό περιβάλλον προκειμένου ν' αναδειχθούν οι δυνατότητες της νέας αυτής μεγάλης βιομηχανίας. Το ενδιαφέρον των μέσων ενημέρωσης αλλά και τα αυξανόμενα ποσοστά επενδύσεων απ' όλο τον κόσμο έδωσαν μια παγκόσμια «ταυτότητα» στο νέο ποδοσφαιρικό γίγνεσθαι. Και οι δυο μεγάλες ευρωπαϊκές διοργανώσεις που διεξάγονται κάθε χρόνο ενισχύουν σημαντικά τους προϋπολογισμούς των συμμετεχόντων και ειδικότερα αυτών που είναι ήδη πιο ισχυροί. Στο Διάγραμμα 2.1 παρουσιάζεται η οικονομική ανάπτυξη των ποδοσφαιρικών συλλόγων σε εθνικό επίπεδο.

ΤΑ ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΙΚΑ ΕΣΟΔΑ ΣΤΙΣ 5 ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΕΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΕΣ ΧΩΡΕΣ

*πηγή:statista.com

Διάγραμμα 2.1: Ποδοσφαιρικά έσοδα ανά χώρα

Οι μαζικές εισροές κεφαλαίων που προέρχονται από ιδιώτες επενδυτές έχουν κορυφώσει τον ανταγωνισμό μεταξύ των ομάδων που συγκαταλέγονται στην ελίτ του ευρωπαϊκού ποδοσφαίρου (Kuper, 2009). Τα κορυφαία clubs της Ευρώπης την περίοδο 2012/13 συγκέντρωσαν κέρδη που ξεπερνούσαν σταθερά τα 100 εκατ. €. Σύμφωνα με τα στοιχεία της Deloitte η Ρεάλ Μαδρίτης κατέλαβε την κορυφή της λίστας με κέρδη που ανήλθαν τη συγκεκριμένη χρονιά στα 519 εκατ. €, ενώ ακολούθησαν η Μπαρτσελόνα και η Μπάγιερν Μονάχου με 483 και 431 εκατ. € αντίστοιχα (Deloitte, 2014). Η οικονομική επιφάνεια των ιδιοκτητών των μεγαλύτερων ευρωπαϊκών συλλόγων υπολογίζεται σε τακτική βάση από το περιοδικό Forbes. Τις δυο τελευταίες σεζόν τα έσοδα των ευρωπαϊκών συλλόγων αυξήθηκαν κατά 1,5 δις € έπειτα από μια σειρά χρόνων που συνοδεύτηκαν από μεγάλες απώλειες λόγω της εφαρμογής των κανόνων του FFP. Ο Aleksander Ceferin, νέος πρόεδρος της UEFA, δήλωσε ότι το FFP όχι μόνο «σταθεροποίησε το πλοίο» αλλά συνέβαλε στη δημιουργία ενός πλαισίου που θα επιτρέπει από εδώ και πέρα υψηλά επίπεδα επενδύσεων και κερδοφορίας για τα ευρωπαϊκά clubs (Ahmed, 2017).

2.3 ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΕΚΤΙΜΗΣΕΙΣ

Οι διατάξεις του FFP από την έναρξη της εφαρμογής τους είχαν προκαλέσει αντιδράσεις σχετικά με την ανισορροπία στον ανταγωνισμό μεταξύ των ομάδων που θα δημιουργούσαν ακόμη μεγαλύτερο χάσμα μεταξύ των «παγκόσμιων» συλλόγων που αυξάνουν κάθε χρόνο τα κέρδη τους και των υπόλοιπων ομάδων.

Σε μια προσπάθεια εξομάλυνσης της κατάστασης επιχειρήθηκε η αναθεώρηση των διατάξεων το 2015. Η εισαγωγή του παραρτήματος 12 επιτρέπει σε μια ομάδα να αιτηθεί εθελοντική συμφωνία στην UEFA σχετικά με τον περιορισμό των ισοσκελισμένων προϋπολογισμών, με την προϋπόθεση να έχει προκύψει σημαντική αλλαγή στο ιδιοκτησιακό της καθεστώς, μέχρι και 12 μήνες πριν γίνει η αίτηση. Με την αίτηση για εθελοντική συμφωνία ο σύλλογος υποχρεούται να καταθέσει ένα μακροπρόθεσμο επιχειρηματικό πλάνο, ν' αποδείξει ότι θα είναι σε θέση να παραμείνει δρώσα οικονομική μονάδα καθ' όλη την περίοδο που θα ισχύει η εθελοντική συμφωνία αλλά και να υποβληθεί από κάποιο μέτοχο μια αμετάκλητη δέσμευση η οποία θα αναφέρει την υποχρέωση της ομάδας να καταβάλλει τα ποσά που θα ισούνται τουλάχιστον με τα μελλοντικά ελλείμματα που θα παρουσιάσουν οι προϋπολογισμοί (UEFA, 2015).

Η χαλάρωση των διατάξεων του FFP τα τελευταία χρόνια έχει οδηγήσει πολλές ομάδες στα χέρια μη ευρωπαϊών επενδυτών. Χαρακτηριστικά το 2016 οι σύλλογοι ήταν εννέα εκ των οποίων οι επτά αποκτήθηκαν από Κινέζους επενδυτές, ενώ τα έτη 2012 και 2013 κατά τα οποία οι περιορισμοί του FFP ήταν πιο αυστηροί μόνο τέσσερις ομάδες εξαγοράστηκαν από μη ευρωπαίους. Στο μέλλον επίσης την οικονομική ανισότητα μεταξύ των ευρωπαϊκών συλλόγων θα ενισχύσουν και τα έσοδα από συμφωνίες τηλεοπτικών δικαιωμάτων. Το χάσμα μεταξύ των ομάδων της Premier League και του ισπανικού πρωταθλήματος με το ολλανδικό πρωτάθλημα για παράδειγμα, που θεωρείται από τα πιο προηγμένα της Ευρώπης είναι δυσθεώρητο. Οι αγγλικές ομάδες θα εισπράξουν για τα έτη 2016-2019 από τα τηλεοπτικά

δικαιώματα κατά μέσο όρο το ποσό των 141 εκατ. € ανά σεζόν, ενώ ο πρωταθλητής Ajax έβαλε στα ταμεία του για τον ίδιο ακριβώς λόγο τη σεζόν 2016/17 το ποσό των 9,3 εκατ. €.

Στην προσπάθεια ν' αμβλυνθούν οι καταφανέστατες διαφορές μεταξύ των πρωταθλημάτων έχουν έρθει προς συζήτηση προτάσεις σχετικά με την αναδιανομή του εισοδήματος που προέρχεται από τηλεοπτικά δικαιώματα σε ευρωπαϊκό επίπεδο, αλλά και η πιο ρομαντική άποψη περί θέσπισης ενός μηχανισμού αλληλεγγύης που θα υποχρεώνει τα πλούσια clubs ν' αναδιανέμουν μέρος των εισοδημάτων τους προς όφελος των πιο αδύναμων συλλόγων. Φυσικά υπάρχει και η άποψη των πολέμιων του FFP περί κατάργησης του συνόλου των διατάξεών του, προκειμένου να αρθούν τα εμπόδια για τους ιδιώτες επενδυτές να διοχετεύουν στο ευρωπαϊκό ποδόσφαιρο ακόμη μεγαλύτερα ποσά από τα οποία μεγάλο μέρος θα έχουν νωρίτερα δανειστεί.

3. Η ΧΕΙΡΑΓΩΓΗΣΗ ΤΟΥ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟΥ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ

3.1 Η ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΕΡΔΩΝ

Ένα από τα σημαντικότερα ζητήματα που προκύπτουν σχετικά με την αναποτελεσματικότητα της λειτουργίας των κεφαλαιαγορών σχετίζεται με τη διαφάνεια των οικονομικών αποτελεσμάτων και των λογιστικών πληροφοριών. Η έννοια της δημιουργικής λογιστικής αναφέρεται στην ωραιοποίηση του ισολογισμού με θεμιτά ή αθέμιτα μέσα. Τα κέρδη αποτελούν στοιχείο της κατάστασης λογαριασμού αποτελεσμάτων που με ευκολία μπορεί να χειραγωγηθεί. Αυτό επιτυγχάνεται μέσω της διαχείρισης των δεδουλευμένων, με τη μεταβολής της κεφαλαιακής διάρθρωσης αλλά και με την αλλαγή των λογιστικών μεθόδων (Jones, 1991). Τα στελέχη των οικονομικών υπηρεσιών στην προσπάθειά τους είτε ν' αποκομίσουν οφέλη (αύξηση αποδοχών) είτε να επιτύχουν τη σύγκλιση με τους στόχους που είχαν τεθεί, χρησιμοποιούν την εσωτερική πληροφόρηση που κατέχουν ώστε ν' αυξήσουν τη χρησιμότητα των λογιστικών αριθμών (Φίλιος, 2003). Επίσης, στόχος τους σε πολλές περιπτώσεις είναι να κερδίσουν την εμπιστοσύνη των μετόχων αλλά και των πιθανών επενδυτών.

Οι Healy και Wahlen ορίζουν τη διαχείριση κερδών ως την «υπό την κρίση της διοίκησης» παρουσίαση των οικονομικών καταστάσεων ώστε να οδηγούνται σε παραπλάνηση οι ενδιαφερόμενοι, χωρίς όμως να παραβιάζονται οι λογιστικοί κανόνες (Healy & Wahlen, 1999). Ο συγκεκριμένος ορισμός, ο οποίος είναι κι ο πιο διαδεδομένος, καταδεικνύει το βαρυσήμαντο ρόλο της διοίκησης στις αποφάσεις που σχετίζονται με τη διαχείριση των πληροφοριών και την επιρροή τους στα συμβατικά αποτελέσματα. Εταιρείες που κινούνται βάσει των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων έχει διαπιστωθεί ότι παρουσιάζουν λιγότερη χειραγώγηση στα κέρδη τους, ενώ οι οικονομικές τους καταστάσεις εμπνέουν μεγαλύτερη εμπιστοσύνη (Barth, Elliott, & Finn, 1999). Είναι πολύ πιο εύκολο για τους managers να διαχειριστούν τα κέρδη που προέρχονται από πίστωση με διακριτική ευχέρεια παρά τα κέρδη που προκύπτουν από συναλλαγές τοις μετρητοίς. Ο επιμερισμός των κερδών από τη διοίκηση ανάλογα με την κατάσταση και το συνδεδεμένο κόστος, συνιστά ευκαιρία για πρακτικές χειραγώγησης των λογιστικών αποτελεσμάτων (Dechow, Sloan, & Sweeney, 1995).

3.2 ΟΙ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΕΡΔΩΝ

Ανάλογα με το αν θα υπάρξουν συνέπειες ή όχι στην ταμιακή ροή, η διαχείριση κερδών διακρίνεται σε πραγματική και κοσμητική. Η κοσμητική διαχείριση κερδών βάσει του κινήτρου που έχουν τα στελέχη χαρακτηρίζεται από τρεις διαφορετικές στρατηγικές: την αύξηση των κερδών, το μεγάλο λουτρό (big bath) και την εξομάλυνση των κερδών (Φίλιος, 2003).

Η αύξηση του δημοσιευμένου κέρδους αποσκοπεί στην παρουσίαση μιας βελτιωμένης εικόνας της εταιρείας σε μια σειρά περιόδων. Επιτυγχάνεται είτε μέσω της δημοσίευσης μεγαλύτερου ύψους δεδουλευμένων τρέχουσας χρήσεως από τα ποσά των αντιλογισμών δεδουλευμένων με σκοπό την παρουσίαση κέρδους για μεγάλο χρονικό διάστημα, είτε μέσω

μοναδικής χρέωσης έπειτα από συνεχόμενη διαχείριση κερδών προς τα πάνω, δικαιολογούμενη ως έκτακτη δαπάνη (Φίλιος, 2003).

Η στρατηγική του μεγάλου λουτρού (big bath) ακολουθείται σε μια χρονιά κατά την οποία τα λογιστικά στοιχεία είναι λιγότερο επικερδή εξ αιτίας οικονομικής δυσχέρειας της εταιρείας ή ευρύτερου αρνητικού κλίματος. Τη συγκεκριμένη περίοδο γίνονται μαζικές αποσβέσεις από πλευράς managers προκειμένου στο μέλλον να δημιουργηθούν συνθήκες που θα επιτρέψουν αυξήσεις στα κέρδη. Με τη στρατηγική αυτή επιτυγχάνεται η μεταφορά εσόδων από την τρέχουσα χρήση στην επόμενη, ή εμφάνιση εξόδων σήμερα που κανονικά θα έπρεπε ν' αναγνωριστούν σε μελλοντική χρήση. Βασικός στόχος του big bath είναι η αποφυγή δυσάρεστων εκπλήξεων στο μέλλον καθώς κάτι τέτοιο θα υπονόμει τις συνθήκες για μεγαλύτερα ποσοστά κερδών.

Αντίθετα με τη στρατηγική του μεγάλου λουτρού, όταν οι συνθήκες προμηνύονται καλές οι διοικήσεις προβαίνουν σε εξομάλυνση των κερδών. Πρόκειται για την πιο διαδεδομένη μορφή διαχείρισης κερδών και στόχος της είναι η μείωση της αστάθειας των κερδών που δημοσιεύονται. Δια μέσου της δημιουργίας αποθεματικών επιτυγχάνεται η εμφάνιση των κερδών που προέκυψαν κατά τη διάρκεια καλών περιόδων σε κακές χρονιές (Φίλιος, 2003). Επιπλέον, η εμφάνιση μικρών αποκλίσεων των δημοσιευμένων κερδών από τα αναμενόμενα προκαταβάλλει θετικά τους πιθανούς επενδυτές καθώς μια μικρή διακύμανση σηματοδοτεί χαμηλή επικινδυνότητα.

3.3 ΤΑ ΚΙΝΗΤΡΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΕΡΔΩΝ

Τα στελέχη των εταιρειών επιδίδονται σε πρακτικές στρέβλωσης των λογιστικών καταστάσεων είτε λόγω προσωπικών κινήτρων είτε για την εξυπηρέτηση εταιρικών στόχων που έχουν τεθεί. Βασικό μέλημα των managers είναι η επίτευξη των στόχων που έχουν συμφωνηθεί στα συμβόλαια που έχουν υπογράψει με τις εταιρείες στις οποίες εργάζονται, ώστε ν' αυξήσουν τις αποδοχές τους χειραγωγώντας το επίπεδο των κερδών. Στην περίπτωση που τα μη διαχειρίσιμα κέρδη κυμαίνονται μεταξύ του ανώτερου και του κατώτερου ορίου, τα στελέχη προχωρούν στην αύξησή τους, ενώ αν αυτά ξεπερνούν το ανώτατο όριο ή βρίσκονται υπό του ελαχίστου, τότε θα παρουσιάσουν χαμηλότερα κέρδη στην τρέχουσα χρήση ώστε να δημιουργήσουν αποθεματικά τα οποία σε μελλοντικό χρόνο θα καρπωθούν με τη μορφή δώρων (Φίλιος, 2003).

Κίνητρο αποτελεί επίσης και η εξάσκηση των δικαιωμάτων προαίρεση μετοχών (options). Πάγια στρατηγική των στελεχών αποτελεί η διάδοση αρνητικών πληροφοριών κατά το διάστημα εξάσκησης των δικαιωμάτων προκειμένου να χαμηλώσουν τις προσδοκίες τη συγκεκριμένη περίοδο και ν' απολαύσουν τα κέρδη που θα συνοδεύσουν τη μετέπειτα άνοδο της τιμής της μετοχής (Aboody & Kasznik, 2000). Επιπλέον κίνητρο αποτελούν και οι προϋποθέσεις που πρέπει να τηρούν οι εταιρείες σε τυχόν αιτήματά τους για χορηγήσεις δανείων. Η απόδοση των εταιρειών ελέγχεται από τους δανειστές μέσω χρηματοοικονομικών δεικτών.

Η απόκλιση από στόχους που έχουν προσυμφωνηθεί προκαλεί εκνευρισμό στους δανειστές οι οποίοι θ' αντιδράσουν αυξάνοντας τα επιτόκια ή απαιτώντας άμεση αποπληρωμή του κεφαλαίου που έχουν δανείσει. Προκειμένου ν' αποφευχθεί μια τέτοια δυσάρεστη εξέλιξη, τα στελέχη θα επιχειρούν πάντοτε να δημοσιεύουν αυξημένα ποσοστά κερδών (Φίλιος, 2003). Στην περίπτωση που προκύψει ενδιαφέρον εξαγοράς, οι managers αυξάνουν τα κέρδη που εμφανίζονται ώστε να παρουσιάσουν μια υψηλή απόδοση της μετοχής της εταιρείας. Σκοπός του εγχειρήματος είναι η αποθάρρυνση των μετόχων να πουλήσουν την εταιρεία (Easterwood, 1998). Λόγος επίσης που μπορεί να οδηγήσει σε καθοδική διαχείριση κερδών είναι η αποφυγή ελέγχων από κρατικές υπηρεσίες όπως η εφορία αλλά και η διεκδίκηση επιδοτήσεων ή η αποφυγή συγκρούσεων με συνδικαλιστικούς φορείς (Φίλιος, 2003). Τέλος, κίνητρο αποτελεί επίσης και η επίτευξη των μερισματικών στόχων. Το ύψος των μερισμάτων που αποδίδονται καθορίζεται από τα κέρδη που δημοσιεύονται στην τρέχουσα χρήση, οπότε τα στελέχη επιδίδονται σε ανοδική διαχείριση κερδών (Kasanen, Kinnunen, & Niskanen, 1996).

3.4 Ο ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΤΩΝ ΚΕΡΔΩΝ

Η διαχείριση κερδών συνήθως επιτυγχάνεται με συγκεκριμένες μεθοδεύσεις σε κατηγορίες όπως η αναγνώριση εσόδων, η αποτίμηση των αποθεμάτων και οι παρεμβάσεις στην κατηγορία των εξόδων. Είναι εξαιρετικά σύνηθες οι επιχειρήσεις να επιστρατεύουν την τεχνική της μετατόπισης των κερδών προκειμένου είτε να επιταχύνουν, είτε να επιβραδύνουν την αναγνώριση εσόδων κι εξόδων.

Το φαινόμενο του income smoothing, δηλαδή η εξομάλυνση του εταιρικού εισοδήματος βασίζεται πάνω στην ευχέρεια της διοίκησης να παρουσιάσει είτε σε τρέχοντα είτε σε μέλλοντα χρόνο κέρδη, ανάλογα με τη σκοπιμότητα που θέλει να εξυπηρετήσει. Σε περιπτώσεις που επιδιώκεται η προσέλκυση αγοραστών και στόχος είναι η τόνωση των πωλήσεων με την εξασφάλιση ευνοϊκών συμφωνιών, συνηθίζεται η επιτάχυνση της αναγνώρισης εσόδων προκειμένου να δημιουργηθεί η εικόνα της ιδανικής επενδυτικής ευκαιρίας.

Αντίθετα, εάν ο σκοπός είναι η καθυστέρηση της αναγνώρισης των εξόδων, υιοθετούνται λογιστικές τεχνικές όπως η FIFO και η σταθερή μέθοδος απόσβεσης. Επιπλέον, δημοφιλής τεχνική διαχείρισης κερδών αποτελεί και η λεγόμενη ταξιθετική διαχείριση, η οποία ουσιαστικά αναφέρεται στη μεταφορά επιλεκτικών εξόδων σε μέρη του λογαριασμού της επιχείρησης που αφορούν τμήματα των οποίων η χρήση δεν έχει σημαντικές επιπτώσεις στην εταιρεία (Φίλιος, 2003).

4. ΤΟ ΜΟΝΤΕΛΟ ΤΟΥ BENEISH – ΑΝΑΛΥΣΗ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

4.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τα κέρδη μιας επιχείρησης αποτελούν βασικό δείκτη της απόδοσής της. Οι διευθυντές έχουν συχνά κίνητρο να χειραγωγούν τα κέρδη επεμβαίνοντας σε συγκεκριμένους δείκτες των οικονομικών καταστάσεων προκειμένου να προκύψει η επιθυμητή θετική εικόνα. Προκειμένου ν' αποφευχθούν τα τεράστια ποσά ζημιών για τις επιχειρήσεις που συνοδεύουν τη δημιουργική λογιστική και τις απάτες, ο καθηγητής Messod Beneish επικεντρώθηκε στην προσπάθεια να εξασφαλίσει μια φόρμουλα που θα μπορεί να προβλέπει την τάση των εταιρειών για χειραγώγηση των κερδών. Μελέτησε ένα δείγμα 74 αμερικανικών εταιρειών κατά τη διάρκεια των ετών 1982-1992 και σχεδίασε το μαθηματικό μοντέλο που θα διέκρινε τις εταιρείες που χειραγωγούν τα κέρδη τους από αυτές που δεν τα χειραγωγούν (Beneish, 1999).

Το λεγόμενο **m-score** ανέδειξε τις αλληλεπιδράσεις που παρατηρούνται στις λογιστικές καταστάσεις δηλαδή τον ισολογισμό, την κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης και την κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων, εντοπίζοντας τις περιπτώσεις απάτης. Ο Beneish στην έρευνά του επισημαίνει πως οι διευθυντές των επιχειρήσεων διαχειρίζονται το μετοχικό τους κεφάλαιο ανάλογα με το σκοπό για τον οποίον υπερεκτιμούν τα κέρδη της εταιρίας. Στην περίπτωση που επιθυμούν τη δημιουργία εντυπώσεων περί ανοδικής πορείας θα προχωρήσουν σε αύξηση μετοχικού κεφαλαίου, ενώ εάν ο στόχος είναι η απόκρυψη μιας κακής εικόνας από πλευράς απόδοσης θα πουλήσουν το μερίδιό τους.

Σύμφωνα με τον ίδιο, μια εταιρεία που χειραγωγεί τα αποτελέσματά της, παρουσιάζει ραγδαία αύξηση στις πωλήσεις με την πάροδο των χρόνων, εμφανίζει υψηλά ποσοστά αποσβέσεων ενώ εφαρμόζει κι επιθετικές λογιστικές πρακτικές π.χ. το μέγεθος των απαιτήσεων αυξάνει σε μεγαλύτερο βαθμό από αυτό των πωλήσεων. Δημιουργείται έτσι μια εικόνα στους επενδυτές υψηλού ρίσκου για τις συγκεκριμένες εταιρείες, καθώς η μετοχή τους δείχνει εξαιρετικά υπερτιμημένη γεγονός που προβληματίζει για τη μελλοντική απόδοση της επένδυσης.

Το m-score χρησιμοποιεί 8 μεταβλητές που σχετίζονται με χρηματοοικονομικούς δείκτες. Σύμφωνα με τον Beneish οι μεταβλητές του υποδείγματος έχουν σχεδιαστεί έτσι ώστε ν' αποτυπώνουν είτε τις στρεβλώσεις των λογιστικών καταστάσεων οι οποίες μπορεί να έχουν προκύψει από χειραγώγηση, είτε τις προϋποθέσεις που ενδεχομένως να οδηγήσουν τις εταιρείες σε τέτοιου είδους πρακτικές.

Οι 8 μεταβλητές του υποδείγματος:

- DSRI (Days' sales in receivable)

Ο δείκτης DSRI μετρά το σύνολο των απαιτήσεων προς τις πωλήσεις τον χρόνο t σε σχέση με τον προηγούμενο χρόνο $t-1$. Στην περίπτωση που ο DSRI είναι μεγαλύτερος της

μονάδας ο λόγος των απαιτήσεων προς τις πωλήσεις τον χρόνο t είναι μεγαλύτερος από τον προηγούμενο χρόνο t-1. Μία μη αναμενόμενη διόγκωση του συγκεκριμένου δείκτη πιθανώς να υποδεικνύει μια υπερτίμηση των κερδών.

$$DSRI = \frac{Receivables_t/Sales_t}{Receivables_{t-1}/Sales_{t-1}}$$

- GMI (Gross Margin Index)

Ο δείκτης GMI εκφράζει το λόγο του εισοδήματος από τις πωλήσεις μείον το κόστος πωληθέντων διά το εισόδημα από τις πωλήσεις. Όταν ο συγκεκριμένος δείκτης παίρνει τιμές μεγαλύτερες της μονάδας σημαίνει ότι το περιθώριο κέρδους της επιχείρησης έχει συρρικνωθεί αποθαρρύνοντας τους μελλοντικούς επενδυτές. Υπάρχει θετική σχέση μεταξύ του GMI και της διαχείρισης κερδών.

$$GMI = \frac{(Sales_{t-1} - Cost\ of\ goods\ sold_{t-1})/Sales_{t-1}}{(Sales_t - Cost\ of\ goods\ sold_t)/Sales_t}$$

- AQI (Asset Quality Index)

Ο AQI μετρά το βαθμό ποιότητας των στοιχείων του ενεργητικού τη χρονιά t σε σχέση με την προηγούμενη χρονιά t-1. Όταν κυμαίνεται πάνω από τη μονάδα υποδεικνύει ότι η εταιρεία έχει αυξήσει τα αναβαλλόμενα κόστη ή τα ενσώματα πάγια κι έχει προχωρήσει σε χειραγώγηση των κερδών. Ο δείκτης έχει θετική σχέση με το βαθμό της χειραγώγησης που έχουν υποστεί τα κέρδη.

$$AQI = \frac{(1 - Current\ assest_t + PP\&E_t)/Total\ assets_t}{(1 - Current\ assest_{t-1} + PP\&E_{t-1})/Total\ assets_{t-1}}$$

- SGI (Sales Growth Index)

Ο συγκεκριμένος δείκτης περιγράφει τη μεταβολή που έχει σημειωθεί στις πωλήσεις καθώς αποτελεί το λόγο των πωλήσεων της τρέχουσας περιόδου δια τις πωλήσεις που καταγράφηκαν την αμέσως προηγούμενη χρονιά. Ο SGI δεν αποτελεί από μόνος του μέτρο χειραγώγησης, παρ' όλα αυτά οι εταιρείες σε περιόδους πίεσης παρεμβαίνουν στο δείκτη για να διατηρήσουν μία εύρωστη οικονομικά εικόνα.

$$SGI = \frac{Sales_t}{Sales_{t-1}}$$

- DEPI (Depreciation Index)

Ο δείκτης μετρά το βαθμό απόσβεσης την χρονιά που έχει παρέλθει t-1 σε σχέση με το τρέχον έτος t. Όταν παίρνει τιμές μεγαλύτερες της μονάδας δηλώνει μια μείωση στο ποσοστό της απόσβεσης υποδηλώνοντας ότι η επιχείρηση έχει ανοδικά προσαρμόσει την

ωφέλιμη ζωή του πάγιου ενεργητικού ή έχει καταφέρει ν' αυξήσει τα εισοδήματα μέσω νέων μεθόδων.

$$DEPI = \frac{Depreciations_{t-1}/(Depreciations_{t-1} + PP\&E_{t-1})}{Depreciations_t/(Depreciations_t + PP\&E_t)}$$

- SGAI (Sales, General & Administrative Expenses Index)

Ο SGAI υπολογίζει το λόγο των γενικών και διοικητικών εξόδων προς τις πωλήσεις τη χρονιά t σε σχέση με τη χρονιά t-1. Στην περίπτωση που κυμαίνεται σε τιμές άνω της μονάδας αντανακλά αύξηση των εξόδων προς τις πωλήσεις το έτος t σε σχέση με το έτος t-1 και υποδηλώνει διαχείριση κερδών με την οποία ο δείκτης έχει θετική σχέση.

$$SGAI = \frac{Sales, general and administrative expense_t/Sales_t}{Sales, general and administrative expense_{t-1}/Sales_{t-1}}$$

- LVGI (Leverage Index)

Ο δείκτης LVGI μετρά το βαθμό μόχλευσης της επιχείρησης τη χρονιά t σε σχέση με τη χρονιά t-1. Ο υψηλός βαθμός μόχλευσης αντικατοπτρίζει τον επιχειρηματικό κίνδυνο που έχει αναλάβει η επιχείρηση εκτιθέμενη σε υψηλά επίπεδα χρέους. Ο δείκτης έχει θετική σχέση με το βαθμό χειραγώγησης των κερδών.

$$LVGI = \frac{(LTD_t + Current liabilities_t)/Total assets_t}{(LTD_{t-1} + Current liabilities_{t-1})/Total assets_{t-1}}$$

όπου LTD είναι το μακροπρόθεσμο χρέος (Long-Term Debt).

- TATA (Total Accruals to Total Assets Index)

Ο δείκτης TATA δηλώνει το λόγο των συνολικών δεδουλευμένων προς το σύνολο του ενεργητικού. Μετρά το βαθμό στον οποίο οι διευθυντές επεμβαίνουν στα κέρδη εφαρμόζοντας μεθόδους διακριτικής τιμολόγησης. Τα υψηλά επίπεδα δεδουλευμένων υποδηλώνουν χειραγώγηση του λογιστικού αποτελέσματος.

$$TATA = (\Delta Current assets_t - \Delta Cash_t - \Delta Current liabilities_t - \Delta Current maturities of LTD_t - \Delta Income payable_t - Depreciation and amortization_t)/Total assets_t$$

Ο μαθηματικός τύπος του m-score δίνεται ως:

$$M - Score = -4,84 + 0,92 \cdot DSRI + 0,528 \cdot GMI + 0,404 \cdot AQI + 0,892 \cdot SGI + 0,115 \cdot DEPI - 0,172 \cdot SGAI + 4,679 \cdot TATA - 0,327 \cdot LVGI$$

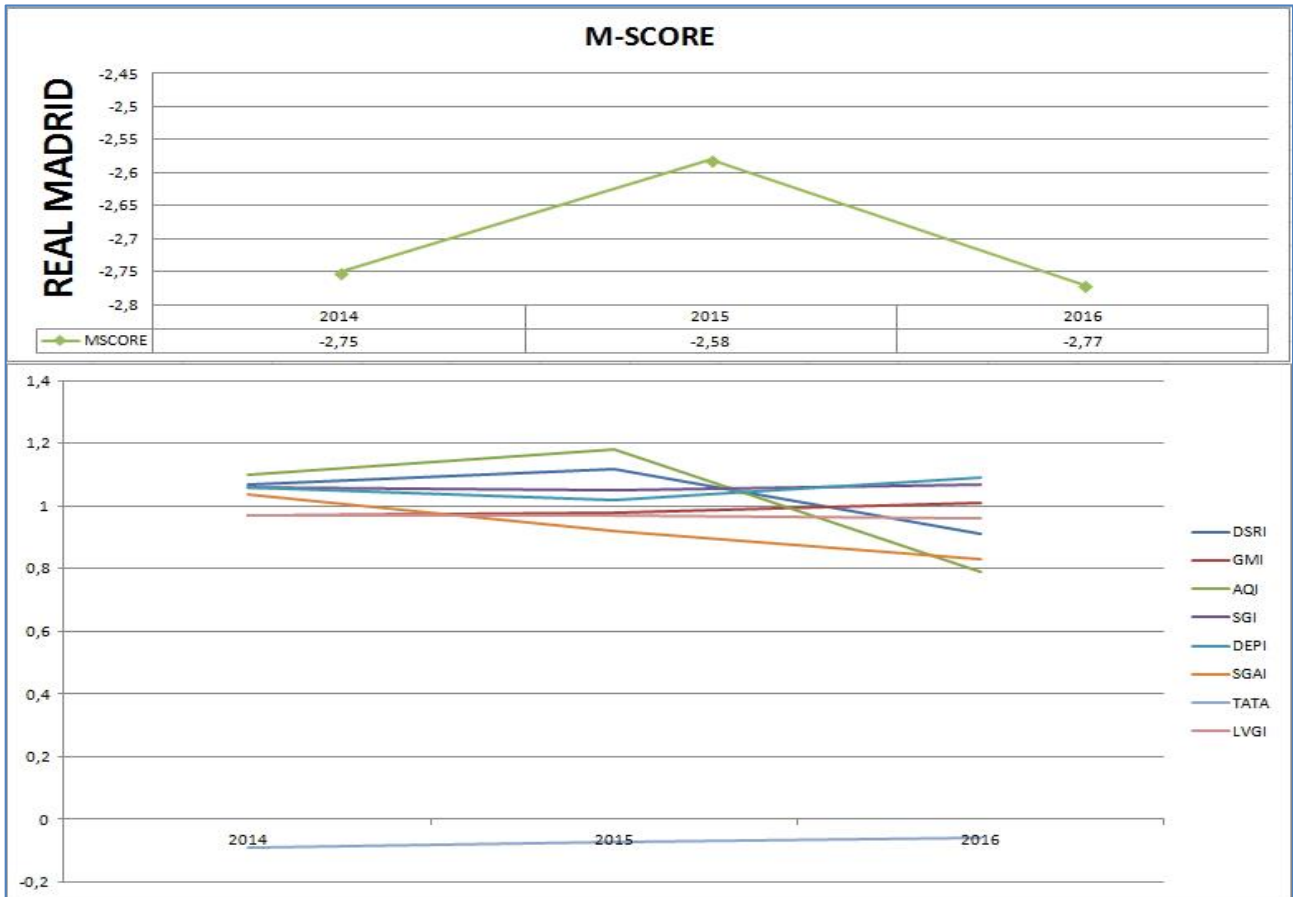
Αν το m-score κυμαίνεται σε τιμή άνω του -2,22 η επιχείρηση έχει προχωρήσει σε χειραγώγηση των κερδών της.

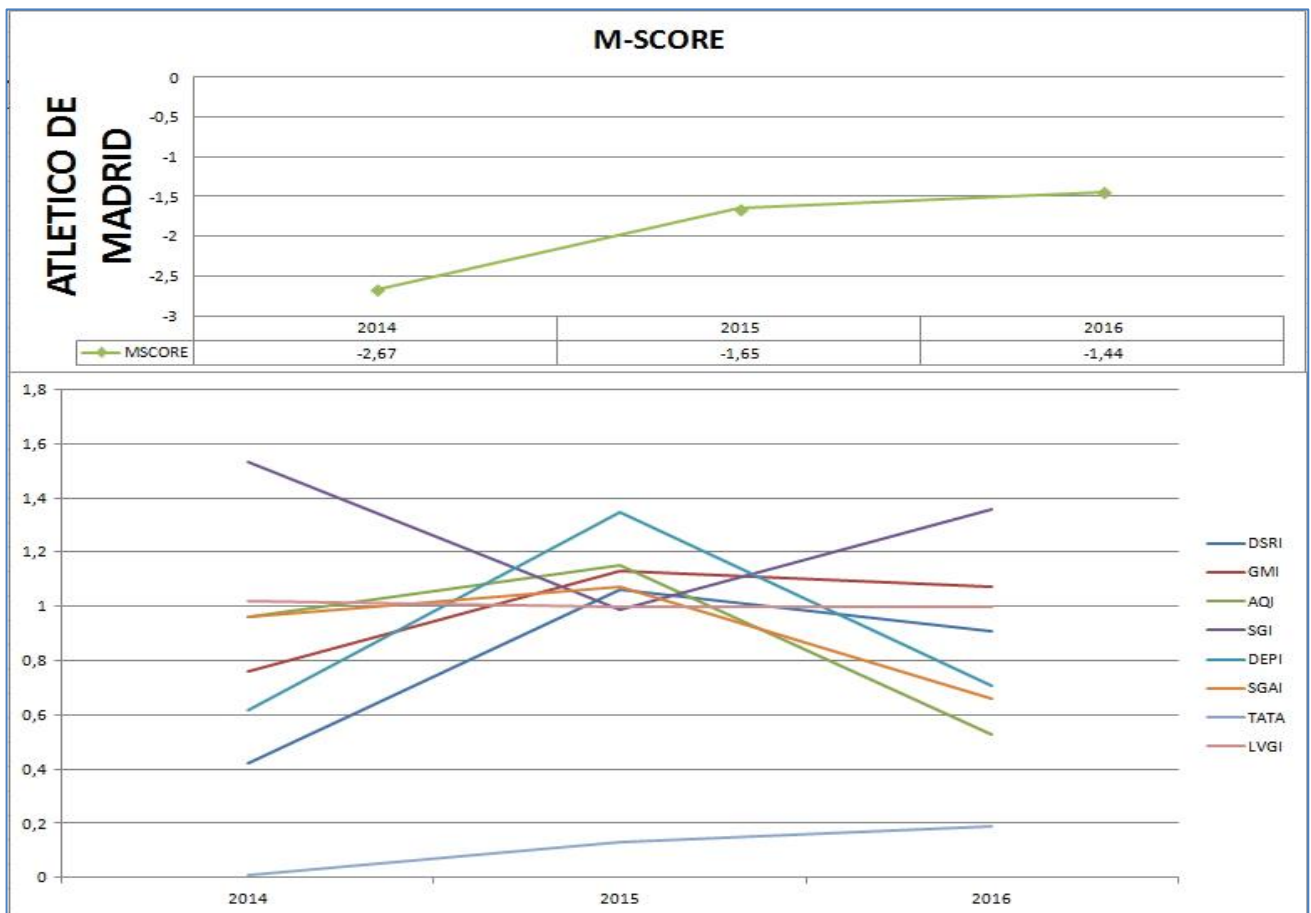
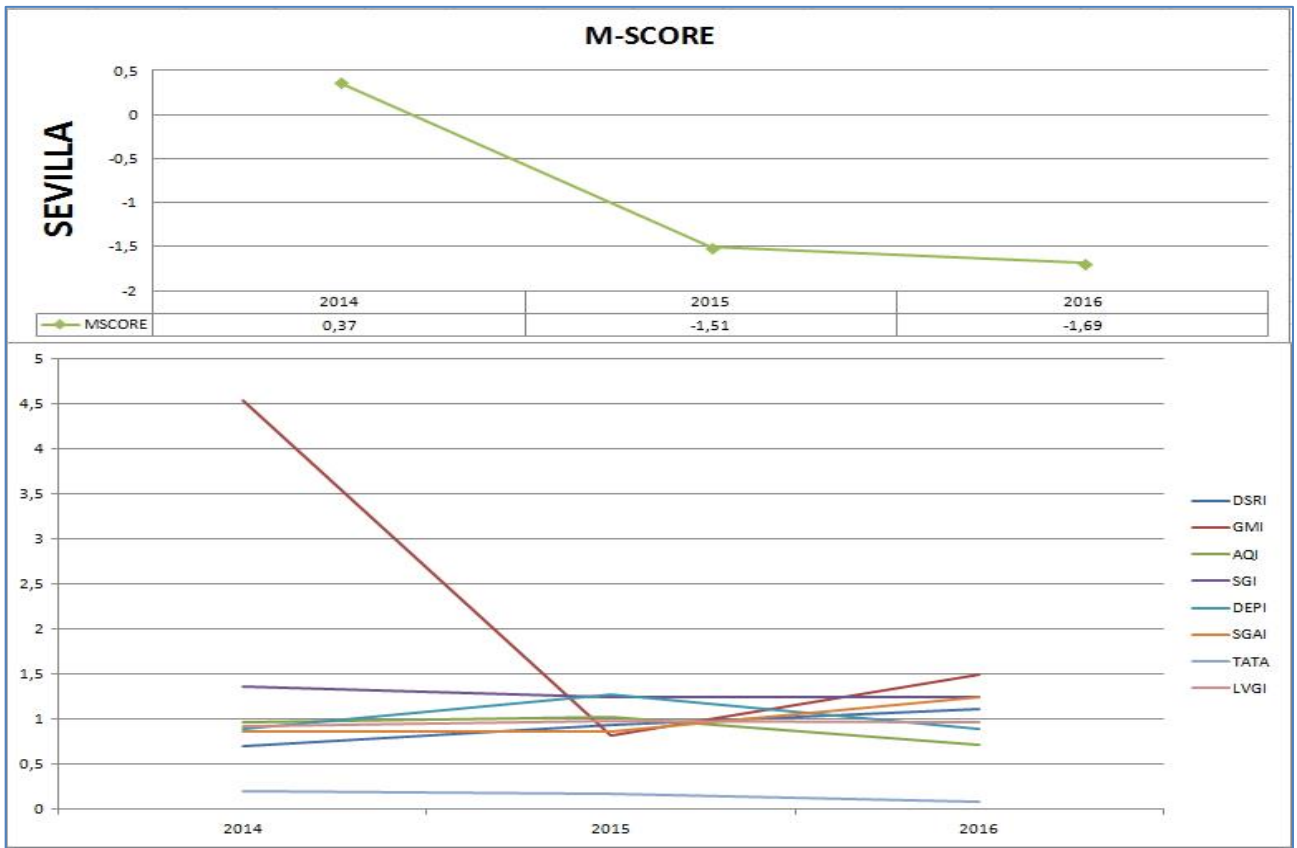
4.2 Η ΣΥΛΛΟΓΗ ΤΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ - ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Στην έρευνα συμπεριλήφθηκαν 20 ομάδες από 10 διαφορετικές ευρωπαϊκές χώρες των οποίων τα πρωταθλήματα θεωρούνται τα κορυφαία στη γηραιά ήπειρο. Υπήρξε βασική προϋπόθεση το σύνολο των ομάδων να έχουν δημοσιεύσει τις οικονομικές τους καταστάσεις τον μήνα Ιούνιο, ενώ οι ποδοσφαιρικές περιόδους κατά τις οποίες αντλήθηκαν τα δεδομένα ήταν οι 2013-14, 2014-15 και 2015-16. Οι συγκεκριμένες ομάδες πρωταγωνιστούν κάθε χρόνο στις ευρωπαϊκές διοργανώσεις συγκεντρώνοντας τα περισσότερα έσοδα, αλλά και τη δημοσιότητα μέσα από πλουσιοπάροχες συμφωνίες σχετικά με τη διαχείριση των τηλεοπτικών δικαιωμάτων και των εμπορικών χρήσεων. Βασικές πηγές για τη συγκέντρωση των πληροφοριών που απαιτήθηκαν υπήρξαν οι ιστοσελίδες marketwatch.com, financials.morningstar.com, markets.ft.com καθώς και οι επίσημοι ιστότοποι των ομάδων. Η εφαρμογή του υποδείγματος του Beneish ανέδειξε το γεγονός ότι πολλές ομάδες κατά τη διάρκεια των αγωνιστικών περιόδων που εξετάστηκαν, προέβησαν σε χειραγώγηση των λογιστικών αποτελεσμάτων (m-score >-2.22), κάτι που εν μέρει οφείλεται στην ανάγκη για συμμόρφωση στις διατάξεις που εισήγαγε η UEFA προκειμένου να δοθούν οι άδειες συμμετοχής στις ευρωπαϊκές διοργανώσεις. Οι μεγάλες απώλειες στα έσοδα που παρατηρήθηκαν τις σεζόν πριν το 2010 έπρεπε να τύχουν προσεκτικής διαχείρισης προκειμένου να επιτευχθεί η ομαλή μετάβαση στο νέο ρυθμιστικό πλαίσιο χωρίς να προκύψει ο κίνδυνος μη τήρησης των απαραίτητων κριτηρίων. Το φαινόμενο παρατηρήθηκε στο σύνολο των χωρών που εξετάστηκαν κάτι που θα πρέπει να ωθήσει τους ελεγκτικούς μηχανισμούς στην αναζήτηση συμπληρωματικών πληροφοριών προκειμένου η χορήγηση των αδειών να συνοδεύεται από αυστηρότερες διατάξεις. Η υιοθέτηση λεπτομερέστερων ελέγχων από τα όργανα της Ομοσπονδίας θα λειτουργήσει αποτρεπτικά σε κάθε προσπάθεια ωραιοποίησης των λογιστικών αποτελεσμάτων, ενώ ο ίδιος ο σύλλογος θα κινδυνεύει άμεσα με σοβαρά προβλήματα ρευστότητας. Ως αδύναμα σημεία της έρευνας πρέπει να θεωρηθούν το μικρό δείγμα των ομάδων αλλά και οι μόλις τρεις αγωνιστικές περιόδους που εξετάστηκαν. Τα αποτελέσματα από την εφαρμογή του υποδείγματος παρατίθενται στους παρακάτω πίνακες.

ΙΣΠΑΝΙΑ

Ομάδα	Χρήση	DSRI	GMI	AQI	SGI	DEPI	SGAI	TATA	LVGI	M-score
REAL MADRID	2016 (30-06-2015/30-06-2016)	0,91	1,01	0,79	1,07	1,09	0,83	-0,06	0,96	-2,77
REAL MADRID	2015 (30-06-2014/30-06-2015)	1,12	0,98	1,18	1,05	1,02	0,92	-0,07	0,97	-2,58
REAL MADRID	2014 (30-06-2013/30-06-2014)	1,07	0,97	1,1	1,06	1,06	1,04	-0,09	0,97	-2,75
FC BARCELONA	2016 (30-06-2015/30-06-2016)	0,6	1,08	1,05	1,1	1,02	0,93	-0,18	0,93	-3,49
FC BARCELONA	2015 (30-06-2014/30-06-2015)	3,02	0,71	1,04	1,15	0,91	1,04	-0,05	1	-0,88
FC BARCELONA	2014 (30-06-2013/30-06-2014)	0,03	0,93	1,01	0,98	1,03	1,11	-0,22	0,91	-4,44
SEVILLA	2016 (30-06-2015/30-06-2016)	1,12	1,5	0,71	1,25	0,9	1,24	0,08	0,97	-1,69
SEVILLA	2015 (30-06-2014/30-06-2015)	0,94	0,82	1,03	1,24	1,28	0,86	0,18	0,98	-1,51
SEVILLA	2014 (30-06-2013/30-06-2014)	0,7	4,53	0,96	1,36	0,89	0,87	0,2	0,92	0,37
ATLETICO DE MADRID	2016 (30-06-2015/30-06-2016)	0,91	1,07	0,53	1,36	0,71	0,66	0,19	1	-1,44
ATLETICO DE MADRID	2015 (30-06-2014/30-06-2015)	1,06	1,13	1,15	0,99	1,35	1,07	0,13	1	-1,65
ATLETICO DE MADRID	2014 (30-06-2013/30-06-2014)	0,42	0,76	0,96	1,53	0,62	0,96	0,01	1,02	-2,67

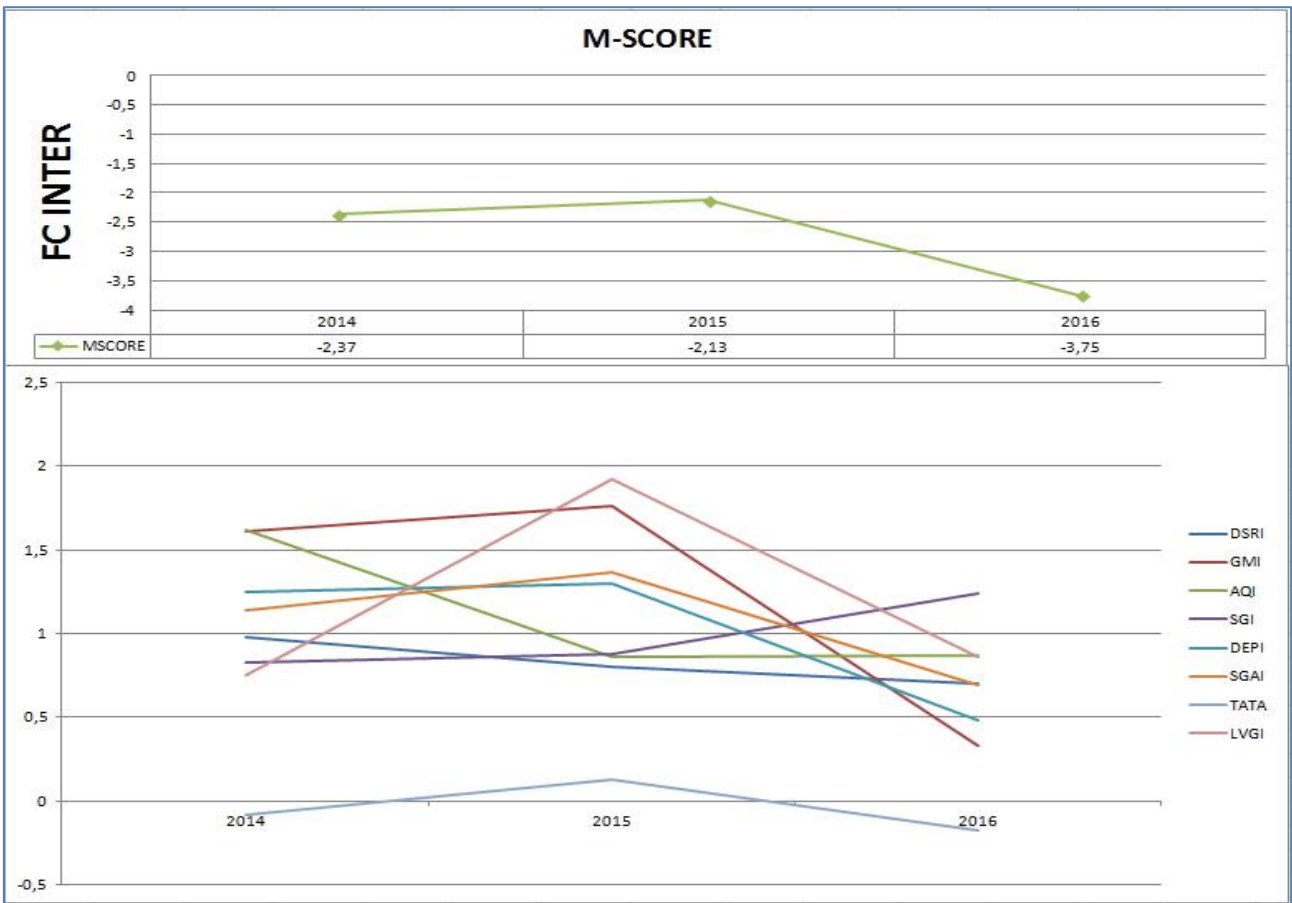
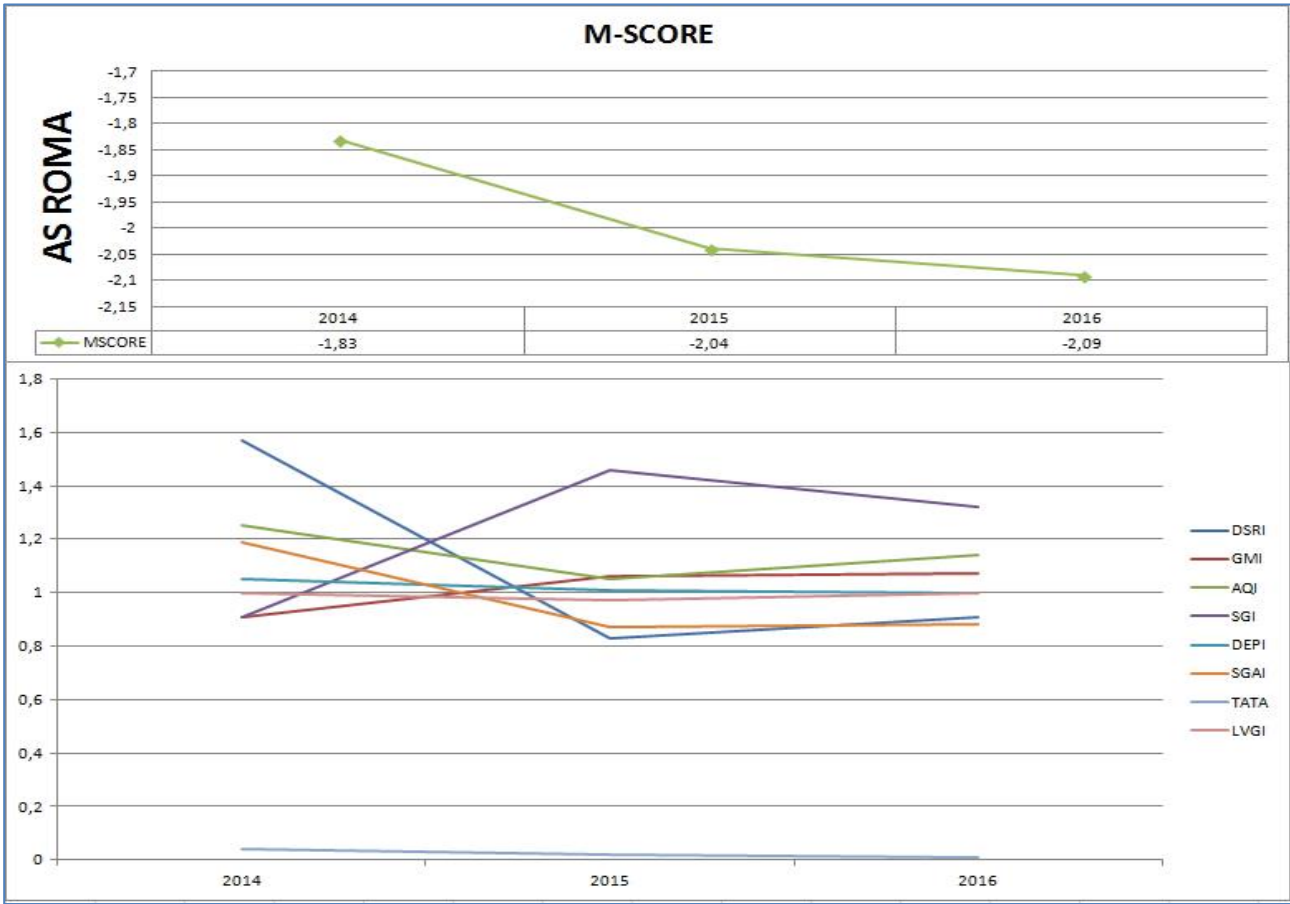
Για την Ισπανία επιλέχθηκαν οι τέσσερις ομάδες οι οποίες πρωταγωνιστούν κατά κόρον στο ποδοσφαιρικό στερέωμα εδώ και πολλά χρόνια. Τα αποτελέσματα που προκύπτουν βάσει των μεταβλητών του υποδείγματος επιβεβαιώνουν τη γενικότερη τάση που παρατηρήθηκε σε όλες τις χώρες που συμπεριλήφθηκαν στην έρευνα, δηλαδή ότι τουλάχιστον σε μία χρήση όλες οι ομάδες χειραγώγησαν τις οικονομικές τους καταστάσεις. Στις 12 χρήσεις που μελετήθηκαν, ο δείκτης με την συχνότερη ανοδική απόκλιση υπήρξε ο SGI, γεγονός που δηλώνει ότι η ωραιοποίηση των αποτελεσμάτων επιχειρήθηκε κυρίως με την παρέμβαση στο μέγεθος των πωλήσεων που κατέγραψαν οι ομάδες. Αντίθετα, οι ισπανικοί σύλλογοι παρουσίασαν χαμηλά επίπεδα μόχλευσης, δηλαδή χαμηλής έκθεσης σε επιχειρηματικούς κινδύνους, κάτι που συνεπάγεται περιορισμένη συσσώρευση χρεών.

ΙΤΑΛΙΑ

Ομάδα	Χρήση	DSRI	GMI	AQI	SGI	DEPI	SGAI	TATA	LVGI	M-score
JUVENTUS	2016 (30-06-2015/30-06-2016)	0,68	0,99	1,2	1,11	1,11	0,99	-0,1	0,7	-2,92
JUVENTUS	2015 (30-06-2014/30-06-2015)	1,11	1	1,06	1,1	1,18	0,98	-0,04	0,97	-2,4
JUVENTUS	2014 (30-06-2013/30-06-2014)	1,81	1	0,91	1,11	1,31	0,96	-0,13	1,1	-2,27
LAZIO	2016 (30-06-2015/30-06-2016)	1,43	1	1,2	0,85	1,06	1,23	-0,04	1,08	-2,38
LAZIO	2015 (30-06-2014/30-06-2015)	0,46	1	0,98	1,03	1,03	1,01	-0,01	0,97	-2,96
LAZIO	2014 (30-06-2013/30-06-2014)	2,21	0,99	0,72	1,11	1,04	0,79	-0,04	1,37	-1,63
AS ROMA	2016 (30-06-2015/30-06-2016)	0,91	1,07	1,14	1,32	1	0,88	0,01	1	-2,09
AS ROMA	2015 (30-06-2014/30-06-2015)	0,83	1,06	1,05	1,46	1,01	0,87	0,02	0,97	-2,04
AS ROMA	2014 (30-06-2013/30-06-2014)	1,57	0,91	1,25	0,91	1,05	1,19	0,04	1	-1,83
FC INTERNAZIONALE MILANO	2016 (30-06-2015/30-06-2016)	0,7	0,33	0,87	1,24	0,48	0,69	-0,18	0,86	-3,75
FC INTERNAZIONALE MILANO	2015 (30-06-2014/30-06-2015)	0,8	1,76	0,86	0,88	1,3	1,37	0,13	1,92	-2,13
FC INTERNAZIONALE MILANO	2014 (30-06-2013/30-06-2014)	0,98	1,61	1,62	0,83	1,25	1,14	-0,08	0,75	-2,37

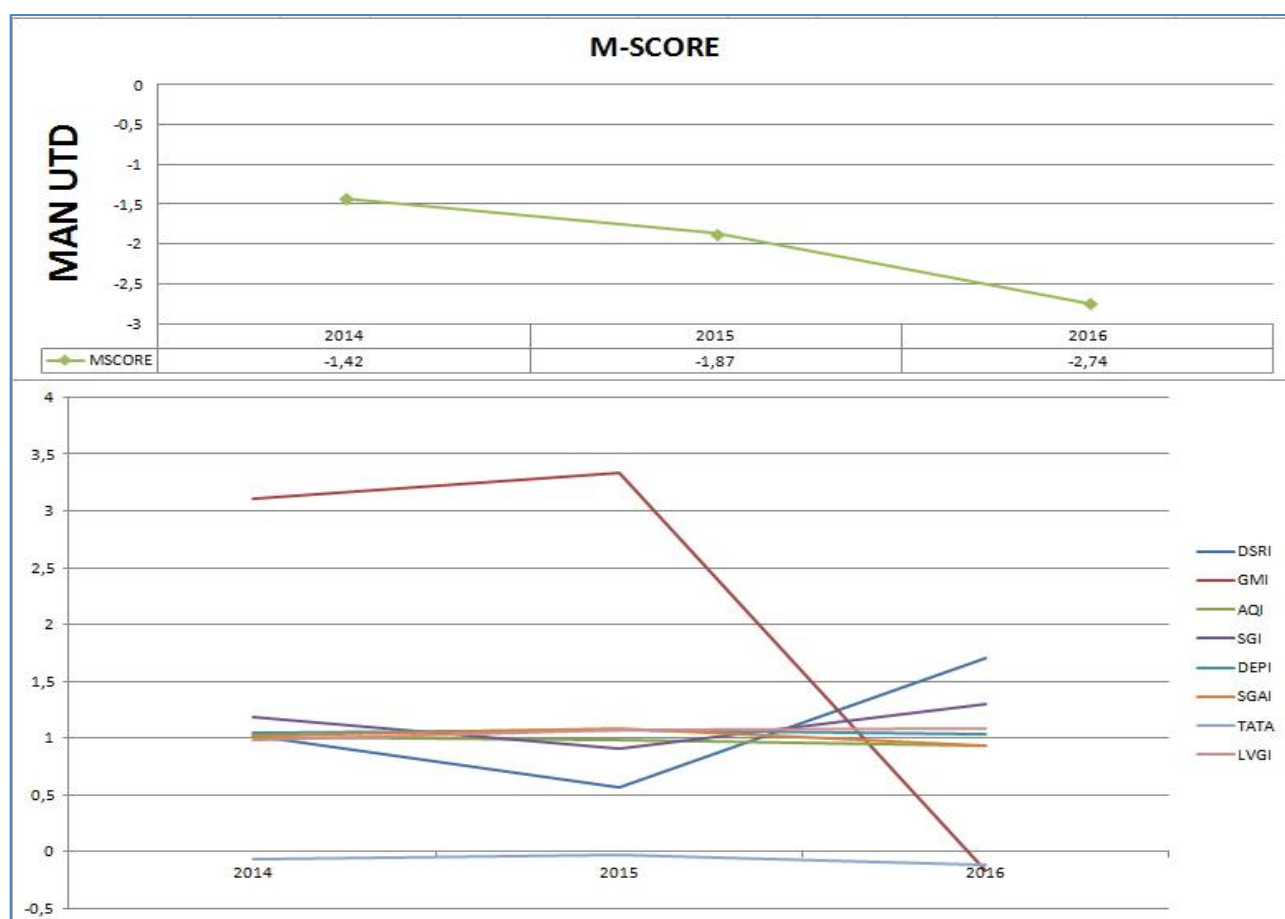
Οι ιταλικές ομάδες στις 12 χρήσεις που εξετάστηκαν, εμφάνισαν πτωτικούς ρυθμούς απόσβεσης ως κύριο συστατικό διαχείριση κερδών καθώς ο δείκτης DEPI στις 7 από τις 12 περιόδους του δείγματος ξεπέρασε τη μονάδα. Η μεταβλητή GMI στην πλειοψηφία των περιπτώσεων έλαβε τιμές μικρότερες του ένα, γεγονός που αποδεικνύει ότι το περιθώριο κέρδους για τις συγκεκριμένες ομάδες είναι υψηλό, άρα η προσέλκυση επενδυτών είναι πιο εύκολη.

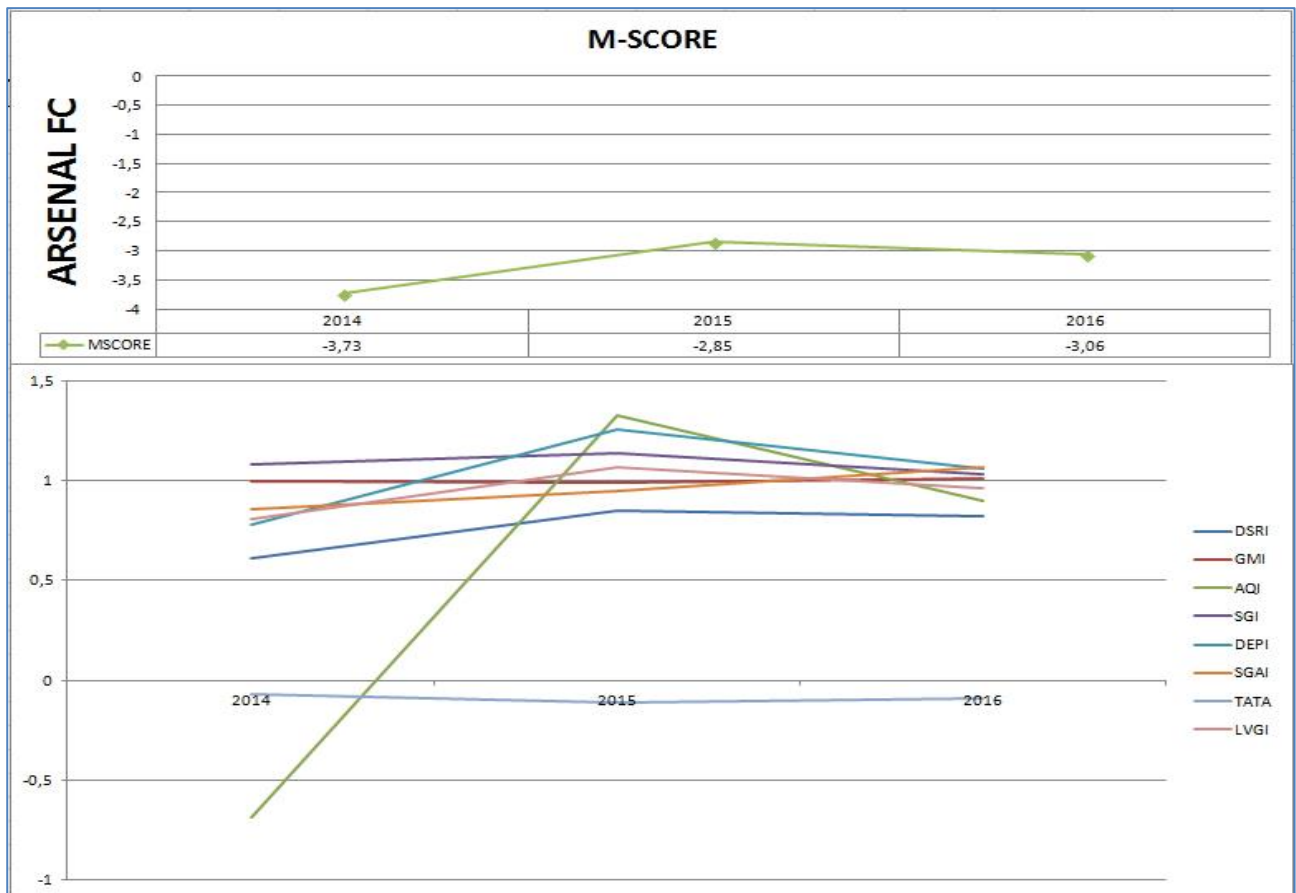

ΑΓΓΛΙΑ

Ομάδα	Χρήση	DSRI	GMI	AQI	SGI	DEPI	SGAI	TATA	LVGI	M-score
MAN UNITED	2016 (30-06-2015/30-06-2016)	1,71	-0,17	0,93	1,3	1,04	0,94	-0,11	1,08	-2,74
MAN UNITED	2015 (30-06-2014/30-06-2015)	0,57	3,34	0,98	0,91	1,07	1,09	-0,03	1,07	-1,87
MAN UNITED	2014 (30-06-2013/30-06-2014)	1,02	3,11	1,01	1,19	1,05	1,02	-0,06	0,98	-1,42
TOTTENHAM HOTSPUR	2016 (30-06-2015/30-06-2016)	0,85	1,07	0,49	1,07	0,66	0,9	-0,06	1,21	-3,09
TOTTENHAM HOTSPUR	2015 (30-06-2014/30-06-2015)	0,68	1,09	0,89	1,09	0,72	0,92	0	0,95	-2,67
TOTTENHAM HOTSPUR	2014 (30-06-2013/30-06-2014)	3,15	1,27	1,29	1,22	1,58	1,01	-0,01	0,82	0,04
ARSENAL FC	2016 (30-06-2015/30-06-2016)	0,82	1,01	0,9	1,03	1,06	1,07	-0,09	0,96	-3,06
ARSENAL FC	2015 (30-06-2014/30-06-2015)	0,85	0,99	1,33	1,14	1,26	0,95	-0,11	1,07	-2,85
ARSENAL FC	2014 (30-06-2013/30-06-2014)	0,61	1	-0,69	1,08	0,78	0,86	-0,07	0,81	-3,73

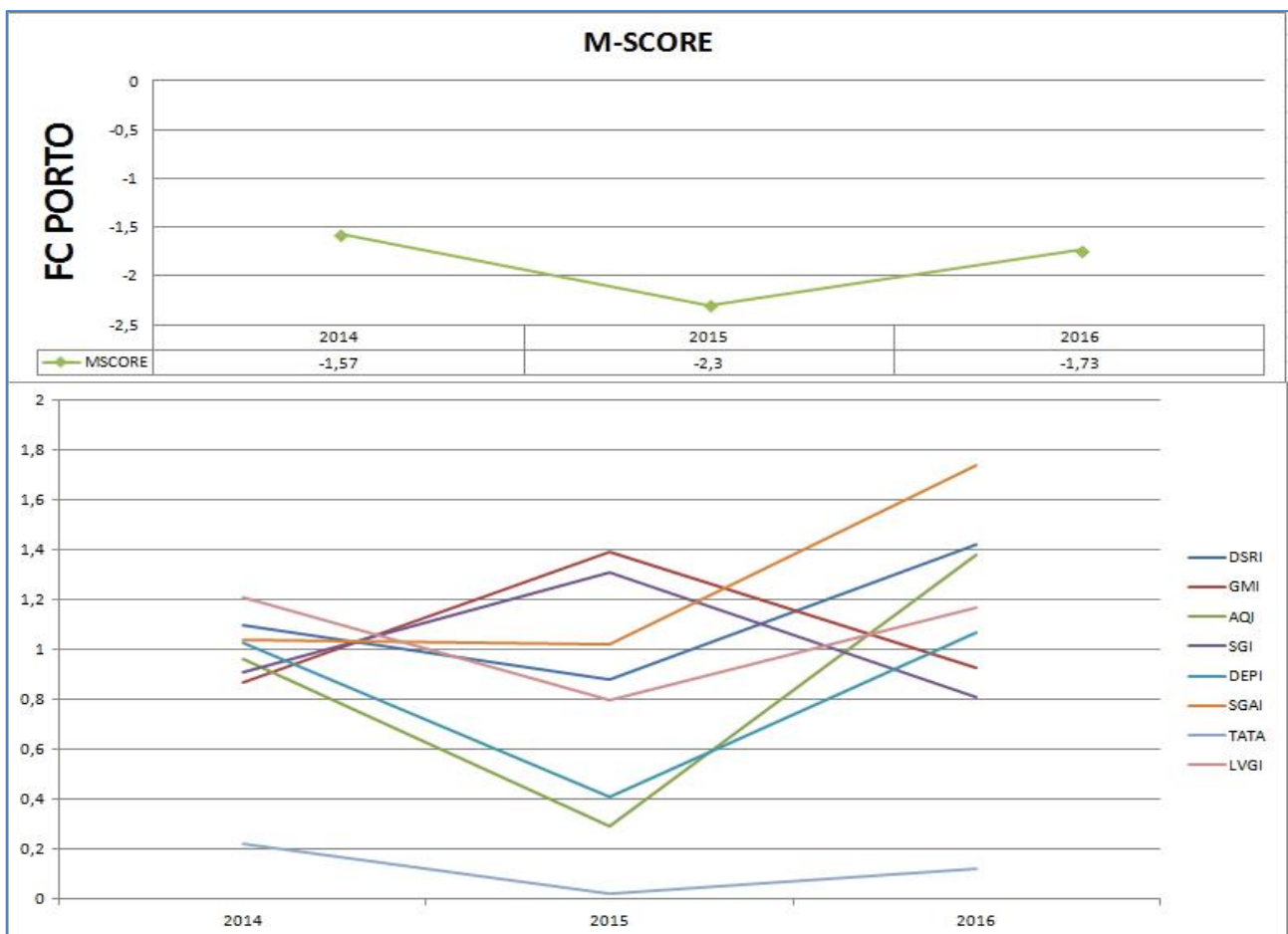
Στην Αγγλία το δείγμα υπήρξε μικρότερο καθώς δίνονται στοιχεία για τρεις ομάδες που συμμετέχουν στις ευρωπαϊκές διοργανώσεις. Βάσει των αποτελεσμάτων, η ωραιοποίηση των οικονομικών καταστάσεων επιτεύχθηκε κυρίως μέσω της χειραγώγησης του εισοδήματος από πωλήσεις καθώς επίσης με τη μείωση του ρυθμού των αποσβέσεων αλλά και τη συρρίκνωση του περιθωρίου κέρδους προς αποτροπή μελλοντικών επενδύσεων.

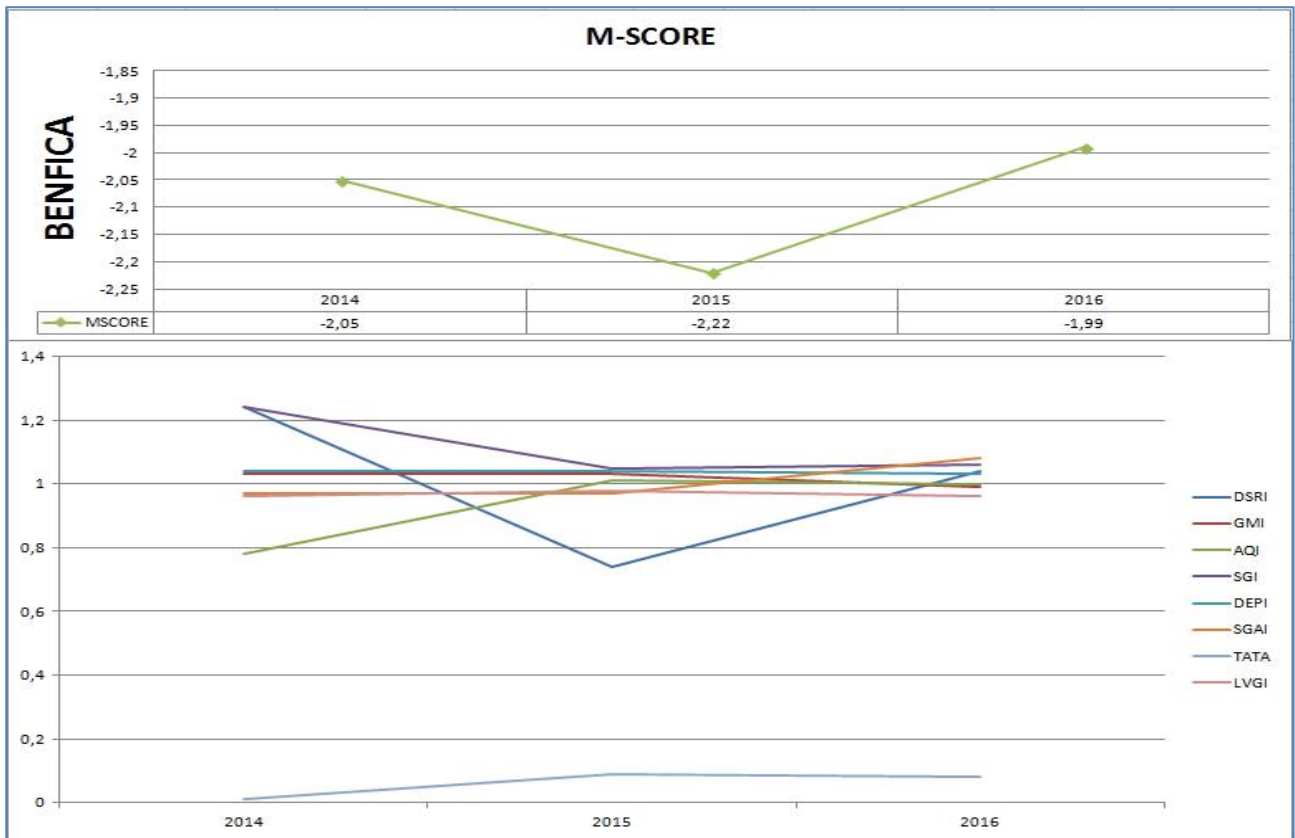

ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ

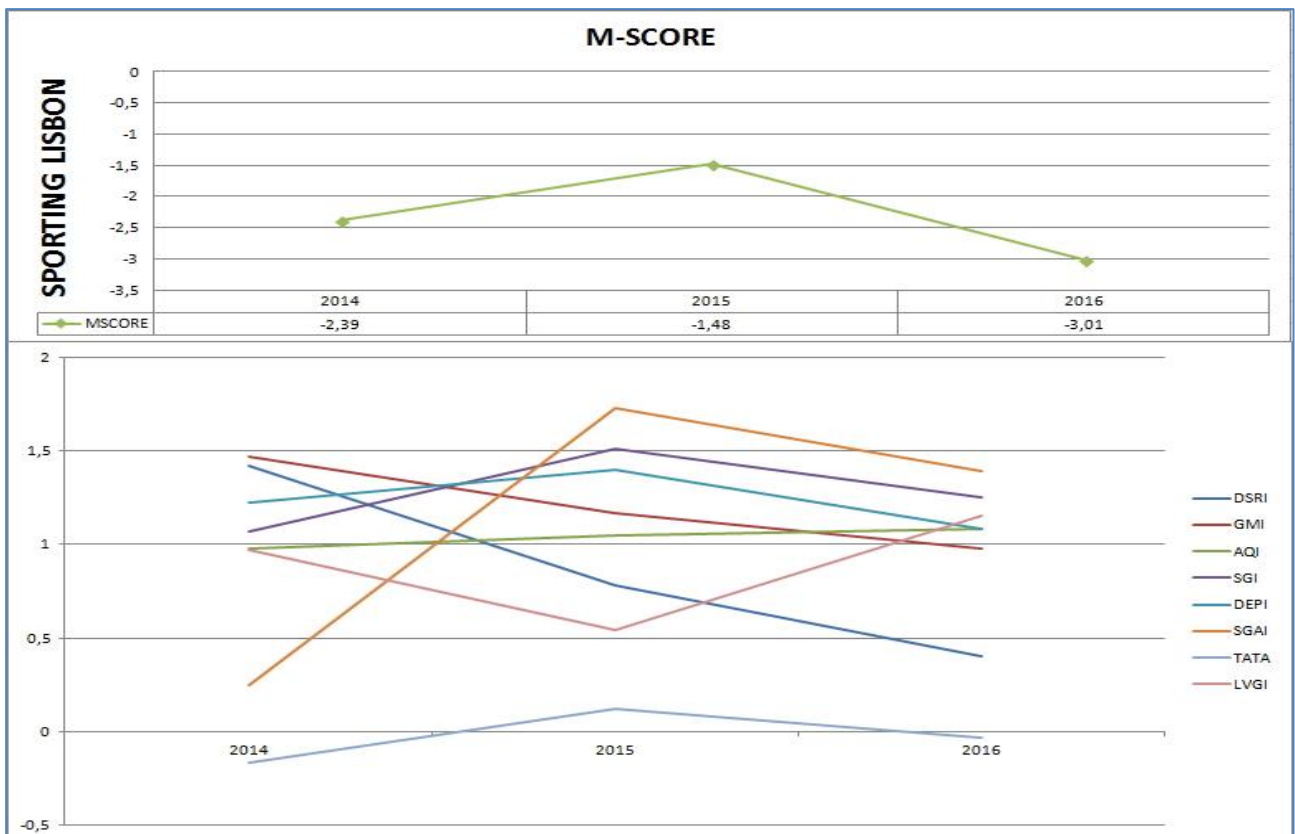
Ομάδα	Χρήση	DSRI	GMI	AQI	SGI	DEPI	SGAI	TATA	LVGI	M-score
FC PORTO	2016 (30-06-2015/30-06-2016)	1,42	0,93	1,38	0,81	1,07	1,74	0,12	1,17	-1,73
FC PORTO	2015 (30-06-2014/30-06-2015)	0,88	1,39	0,29	1,31	0,41	1,02	0,02	0,8	-2,3
FC PORTO	2014 (30-06-2013/30-06-2014)	1,1	0,87	0,96	0,91	1,03	1,04	0,22	1,21	-1,57
BENFICA	2016 (30-06-2015/30-06-2016)	1,04	0,99	1	1,06	1,03	1,08	0,08	0,96	-1,99
BENFICA	2015 (30-06-2014/30-06-2015)	0,74	1,03	1,01	1,05	1,04	0,97	0,09	0,98	-2,22
BENFICA	2014 (30-06-2013/30-06-2014)	1,24	1,03	0,78	1,24	1,04	0,97	0,01	0,96	-2,05
SPORTING LISBON	2016 (30-06-2015/30-06-2016)	0,4	0,98	1,08	1,25	1,08	1,39	-0,03	1,15	-3,01
SPORTING LISBON	2015 (30-06-2014/30-06-2015)	0,78	1,17	1,05	1,51	1,4	1,73	0,12	0,54	-1,48
SPORTING LISBON	2014 (30-06-2013/30-06-2014)	1,42	1,47	0,98	1,07	1,22	0,25	-0,17	0,97	-2,39

Οι πορτογαλικές ομάδες που επιλέχθηκαν αποτελούν την ποδοσφαιρική ελίτ της χώρας, εξασφαλίζοντας κάθε χρόνο τη συμμετοχή τους στις διοργανώσεις του Champions League και του Europa League.

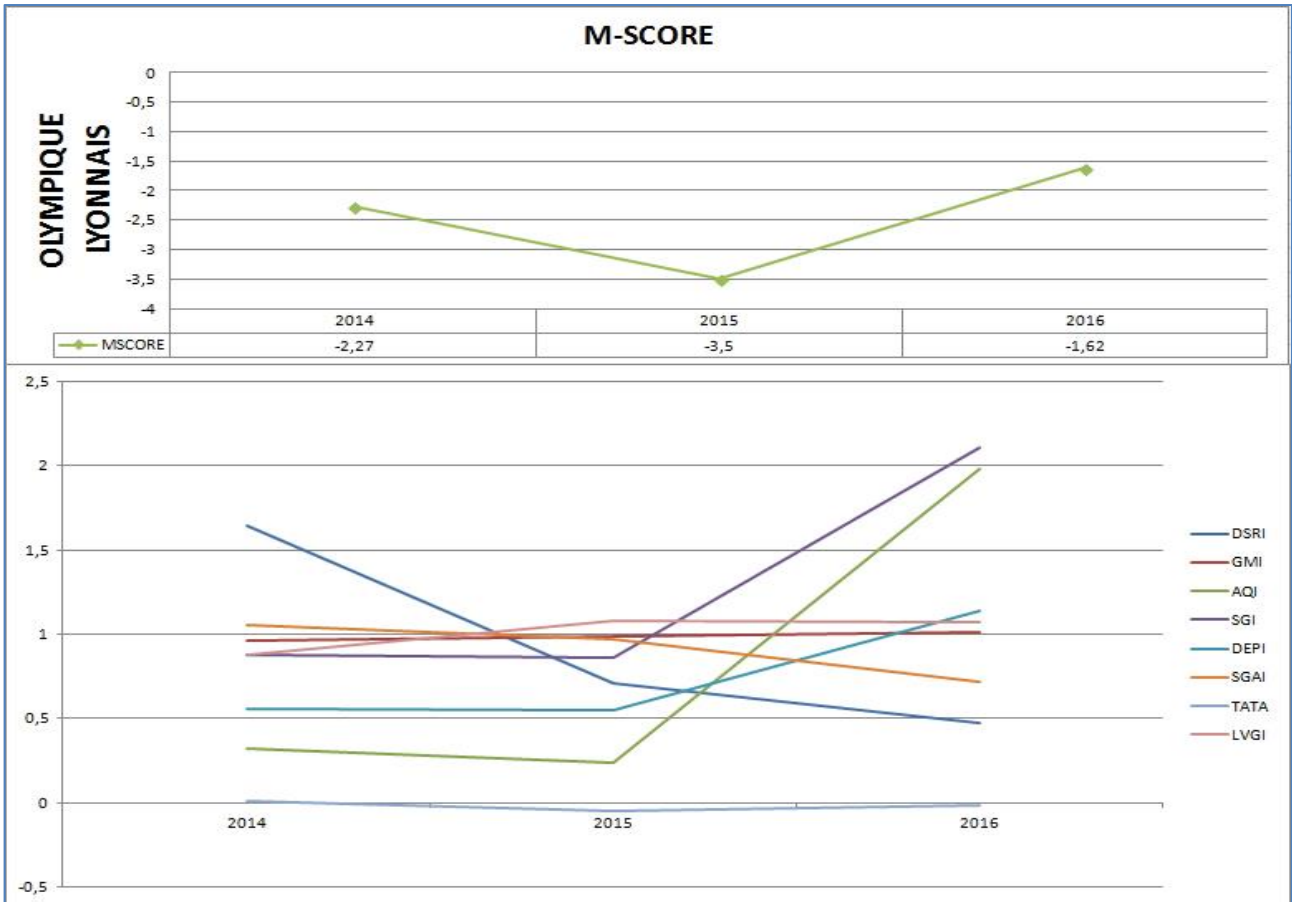
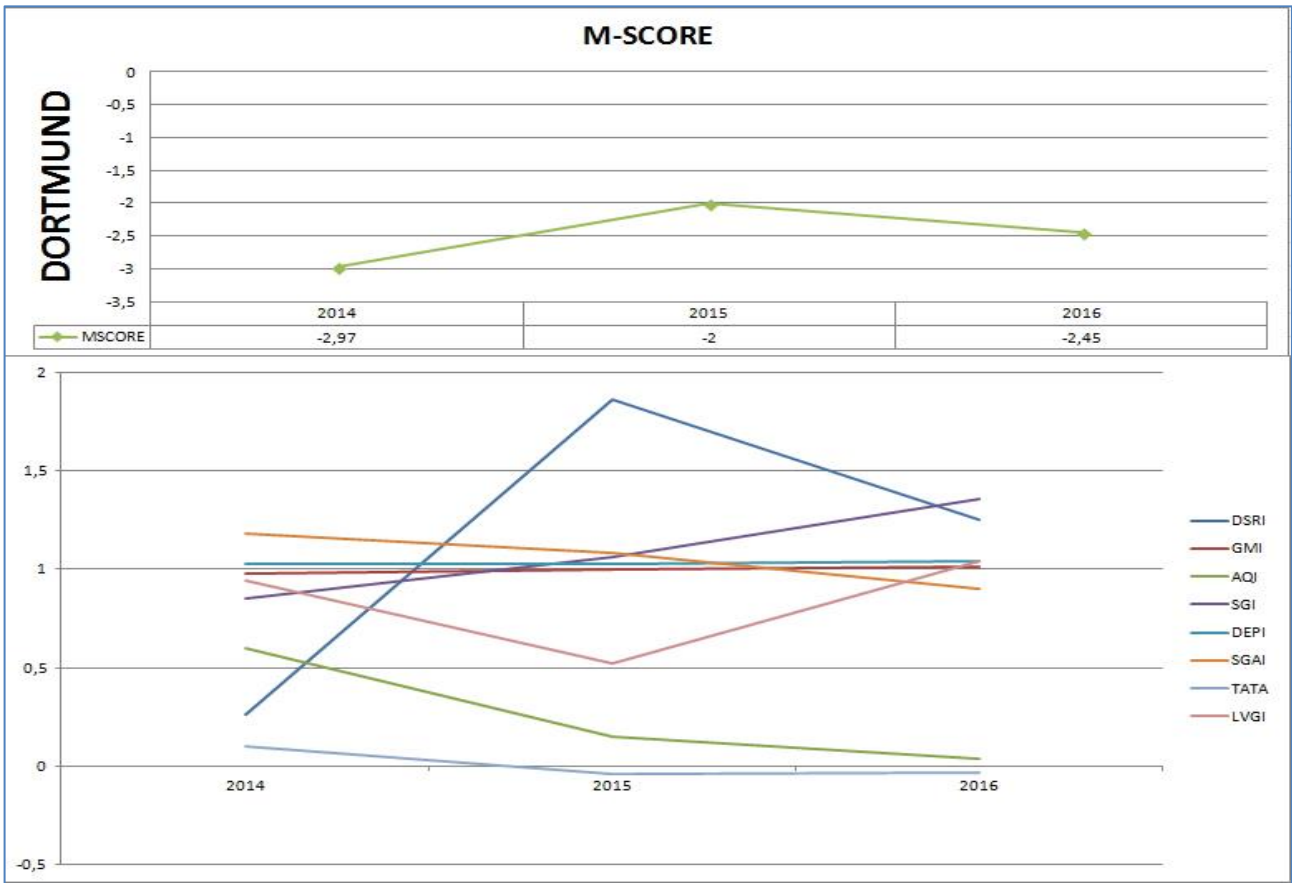
Στο σύνολο των χρήσεων που εξετάστηκαν, υπήρξε ανοδική προσαρμογή των στοιχείων του παγίου ενεργητικού από πλευράς συλλόγων, γεγονός που αντικατοπτρίζεται στις τιμές του δείκτη DEPI οι οποίες είναι μεγαλύτερες της μονάδας. Λιγότερη παρέμβαση φαίνεται να σημειώθηκε στο περιθώριο κέρδους (δείκτης GMI) που παρουσίασαν οι ομάδες αλλά και στη διαχείριση που έγινε στα αναβαλλόμενα κόστη (δείκτης AQI).

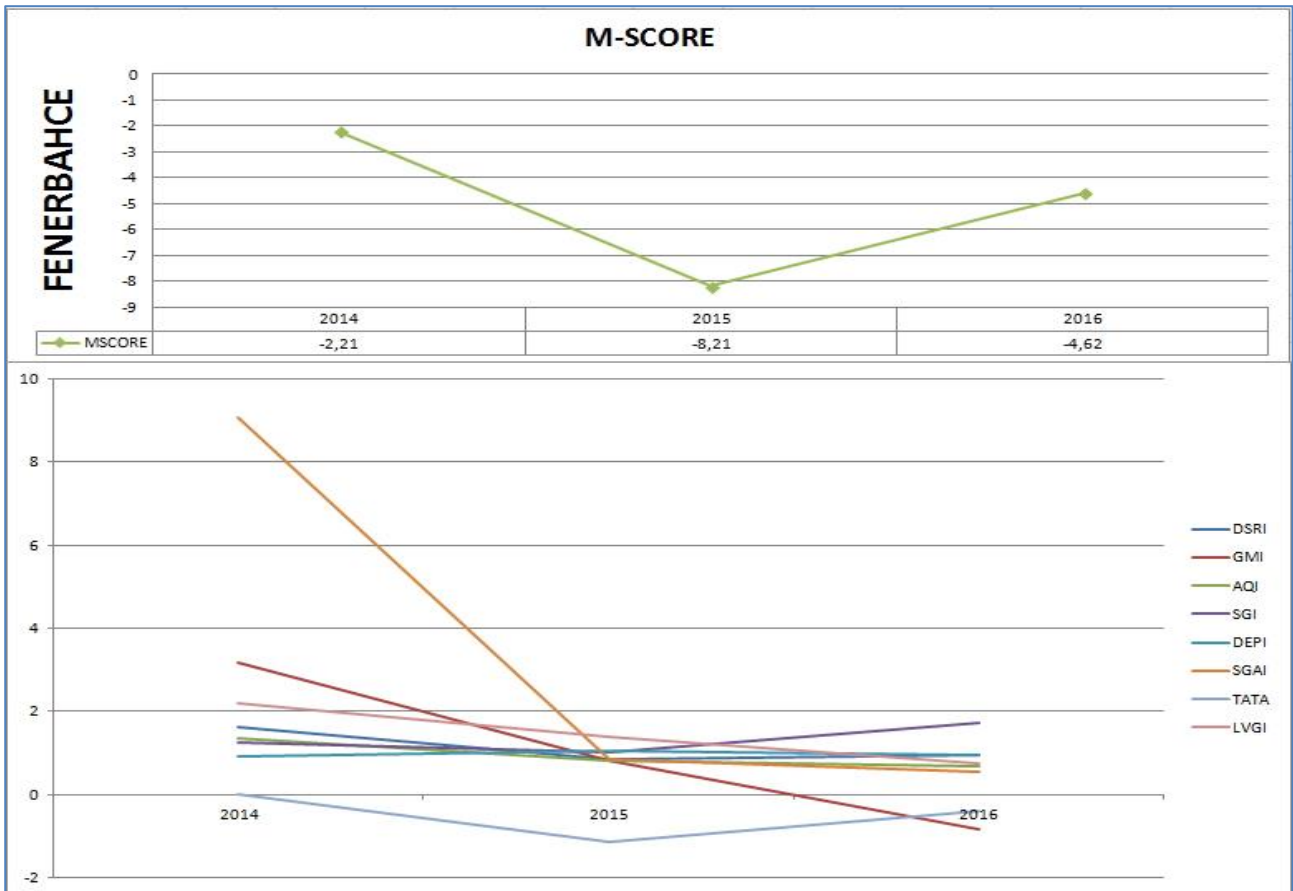
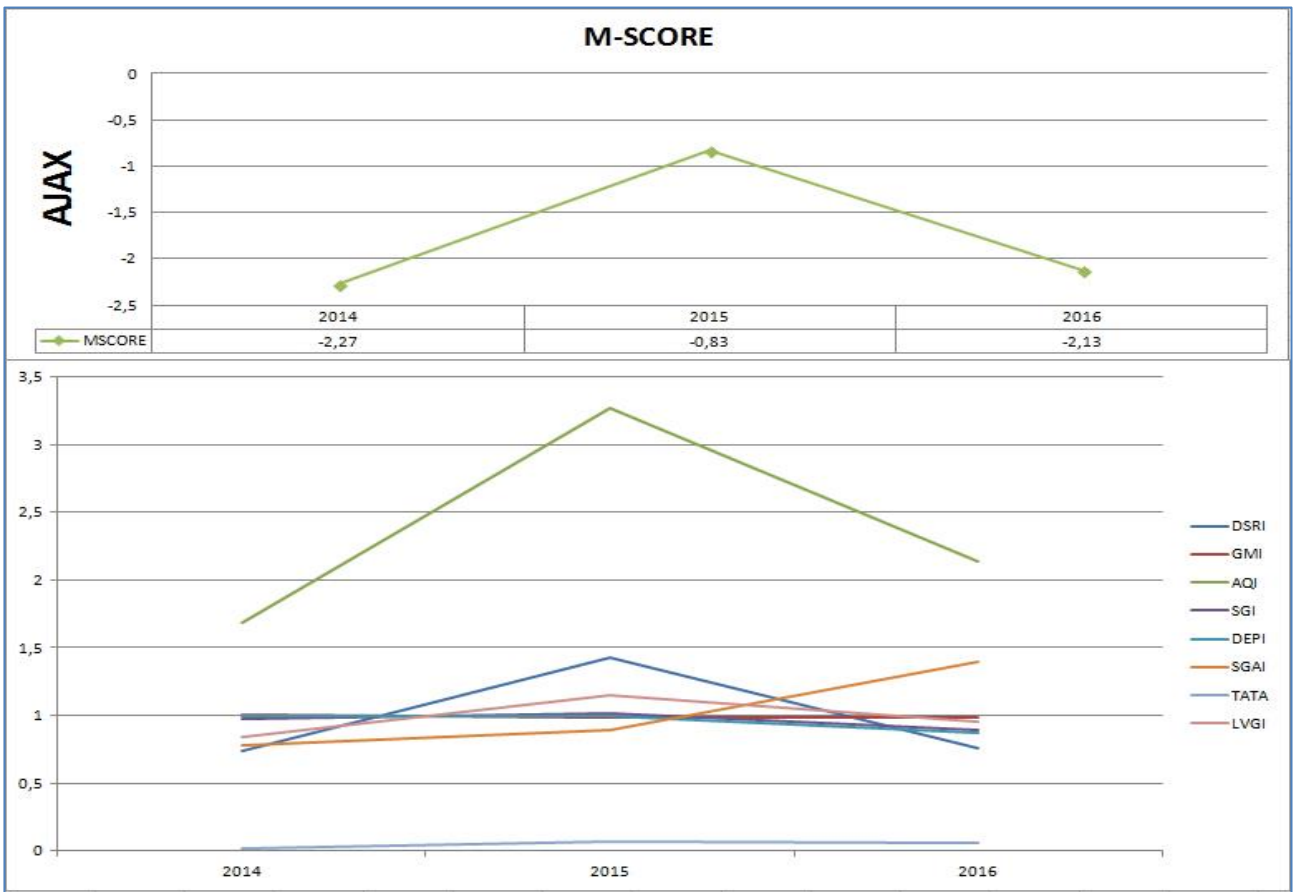

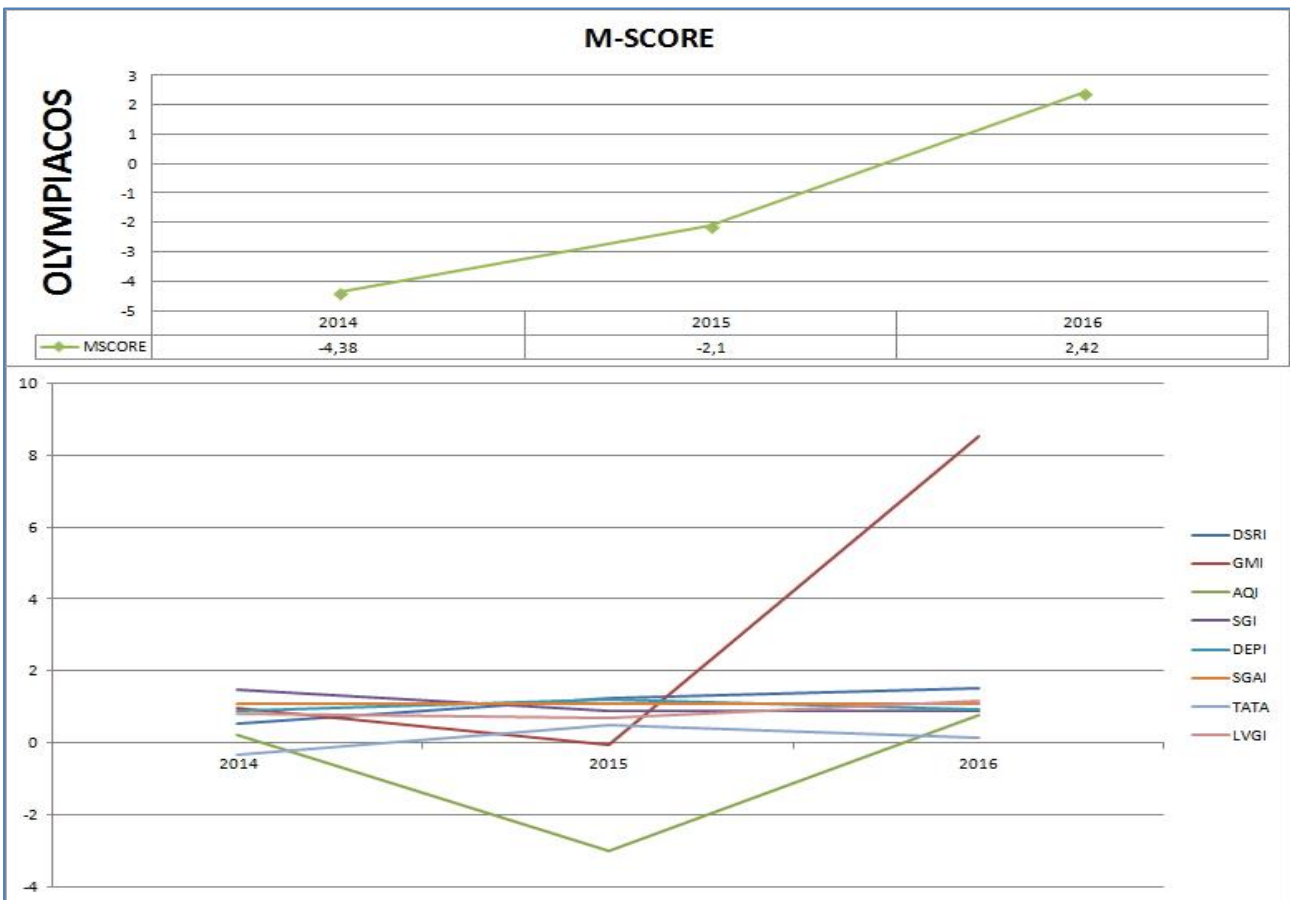
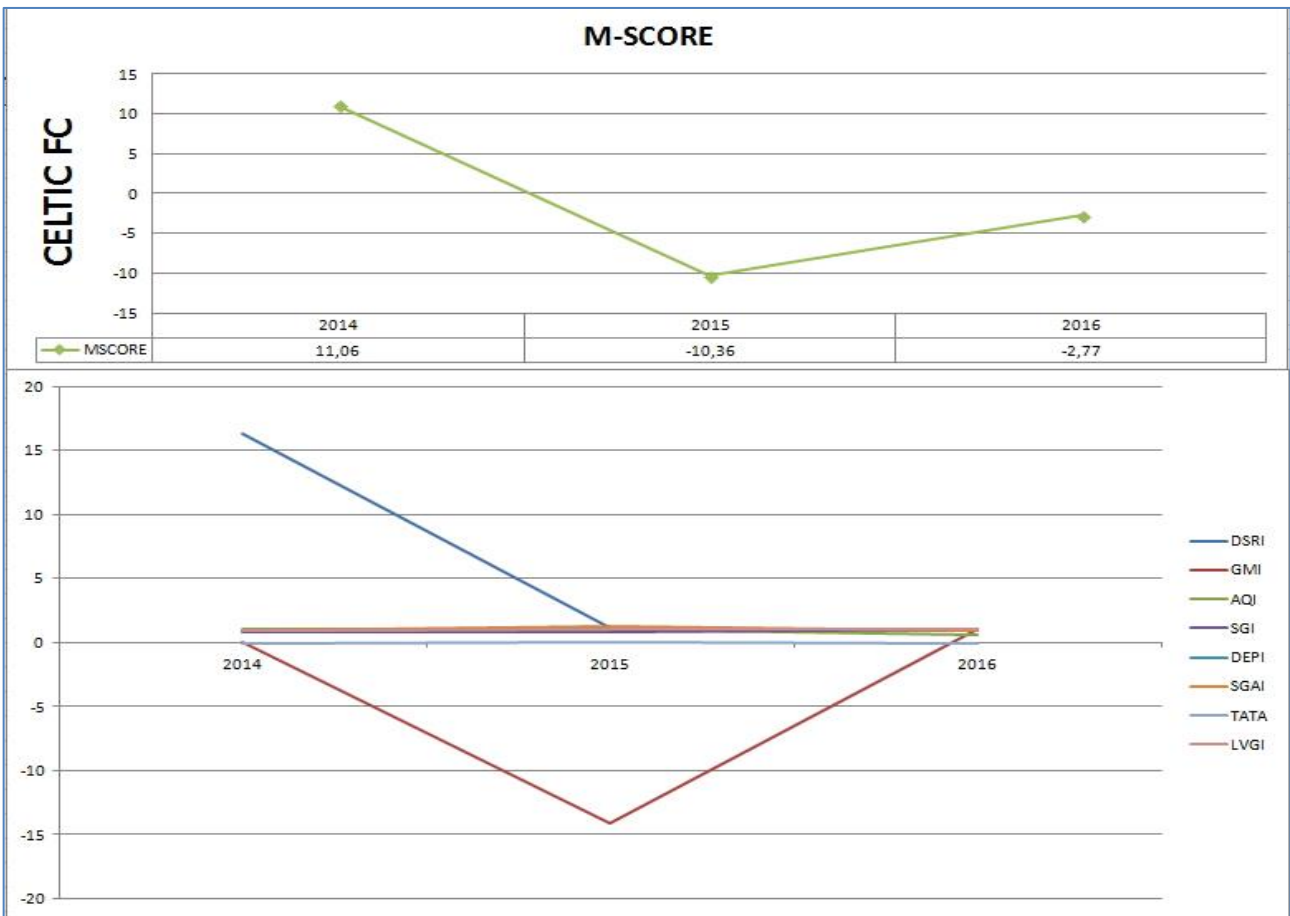
ΥΠΟΛΟΙΠΗ ΕΥΡΩΠΗ

Ομάδα	Χρήση	DSRI	GMI	AQI	SGI	DEPI	SGAI	TATA	LVGI	M-score
DORTMUND	2016 (30-06-2015/30-06-2016)	1,25	1,01	0,04	1,36	1,04	0,9	-0,03	1,04	-2,45
DORTMUND	2015 (30-06-2014/30-06-2015)	1,86	1	0,15	1,06	1,03	1,08	-0,04	0,52	-2
DORTMUND	2014 (30-06-2013/30-06-2014)	0,26	0,98	0,6	0,85	1,03	1,18	0,1	0,94	-2,97
OLYMPIQUE LYONNAIS	2016 (30-06-2015/30-06-2016)	0,47	1,01	1,98	2,11	1,14	0,72	-0,02	1,07	-1,62
OLYMPIQUE LYONNAIS	2015 (30-06-2014/30-06-2015)	0,71	0,99	0,24	0,86	0,55	0,97	-0,05	1,08	-3,5
OLYMPIQUE LYONNAIS	2014 (30-06-2013/30-06-2014)	1,64	0,96	0,32	0,88	0,56	1,05	0,01	0,88	-2,27
AJAX	2016 (30-06-2015/30-06-2016)	0,76	0,99	2,14	0,89	0,87	1,4	0,06	0,95	-2,13
AJAX	2015 (30-06-2014/30-06-2015)	1,43	0,99	3,27	1,02	1	0,89	0,07	1,15	-0,83
AJAX	2014 (30-06-2013/30-06-2014)	0,74	1,01	1,68	0,98	1	0,78	0,02	0,84	-2,27
FENERBAHCE	2016 (30-06-2015/30-06-2016)	0,94	-0,84	0,68	1,73	0,95	0,54	-0,39	0,73	-4,62
FENERBAHCE	2015 (30-06-2014/30-06-2015)	0,83	0,8	0,82	1,03	1,05	0,86	-1,14	1,39	-8,21
FENERBAHCE	2014 (30-06-2013/30-06-2014)	1,63	3,17	1,36	1,25	0,93	9,06	-0,01	2,18	-2,21
CELTIC FC	2016 (30-06-2015/30-06-2016)	1	1,05	0,63	1,02	1,03	0,92	-0,04	1,03	-2,77
CELTIC FC	2015 (30-06-2014/30-06-2015)	1,16	-14,11	1,08	0,79	1,05	1,31	0,03	1,04	-10,36
CELTIC FC	2014 (30-06-2013/30-06-2014)	16,32	0,1	1,11	0,85	0,97	0,95	-0,01	0,92	11,06
OLYMPIACOS	2016 (30-06-2015/30-06-2016)	1,51	8,52	0,79	0,9	0,92	1,1	0,15	1,18	2,42
OLYMPIACOS	2015 (30-06-2014/30-06-2015)	1,26	-0,05	-3	0,91	1,2	1,1	0,49	0,69	-2,1
OLYMPIACOS	2014 (30-06-2013/30-06-2014)	0,52	0,97	0,22	1,47	0,91	1,08	-0,34	0,81	-4,38

Τα αποτελέσματα που προέκυψαν κι από τις ομάδες των υπόλοιπων χωρών ακολουθούν τη γενικότερη τάση που επισημάνθηκε στα παραπάνω πρωταθλήματα. Το σύνολο των ομάδων τουλάχιστον σε μία χρονική περίοδο φαίνεται να έχει προβεί σε διαχείριση των κερδών προκειμένου μέσα από λογιστικούς ελιγμούς να παρουσιάσει μια παραπλανητική εικόνα όσον αφορά την οικονομική κατάσταση και τις μελλοντικές προοπτικές που συνοδεύουν το προφίλ του συλλόγου και του ποδοσφαίρου της χώρας γενικότερα.

5. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Τα τελευταία χρόνια η καθοδική πορεία των εσόδων των ευρωπαϊκών συλλόγων, τα οποία προέρχονται από πωλήσεις εισιτηρίων, εκμετάλλευση τηλεοπτικών δικαιωμάτων και μεταγραφικές συμφωνίες σε συνδυασμό με τα αυξημένα επίπεδα χρέους, ενίσχυσαν τις πρακτικές διαχείρισης κερδών ιδίως υπό το νέο ρυθμιστικό πλαίσιο του FFP που εισήγαγε η UEFA στα τέλη της περασμένης δεκαετίας. Ο κανόνας των ισοσκελισμένων προϋπολογισμών αλλά και η προσπάθεια των συλλόγων να μειώσουν το δείκτη μισθών/εσόδων προκειμένου ν' αποφύγουν μελλοντικές οικονομικές περιπέτειες έχουν δημιουργήσει ένα νέο τοπίο που περιλαμβάνει πιο εξορθολογισμένες διαχειρίσεις, με στόχο τον έλεγχο των επιπέδων χρέους που προκαλούν προβλήματα στις ομάδες.

Το σύστημα αμφισβητείται κι ανανεώνεται συνεχώς ενώ κύριο μέλημα από μέρους Ομοσπονδίας είναι σε καμία περίπτωση να μην οδηγηθεί ξανά το ποδόσφαιρο στα χρόνια της ασύδοτης διαχείρισης και των υπέρογκων ελλειμμάτων που θέτουν σε κίνδυνο ολόκληρη την ποδοσφαιρική βιομηχανία. Οι ομάδες από πλευράς τους, όπως αποδείχθηκε και μέσα από την παρούσα εργασία επενέβησαν στα λογιστικά στοιχεία με σκοπό την παρουσίαση «υγιών» οικονομικών καταστάσεων που τους εξασφαλίζει χρόνο για πραγματική εξυγίανση και προσαρμογή ακολουθώντας τις επιταγές της Ομοσπονδίας. Για ασφαλέστερα αποτελέσματα και πιο εμπειριστατωμένη εικόνα σχετικά με την πρακτική της χειραγώγησης των λογιστικών αποτελεσμάτων, ο ερευνητής που θα επιχειρήσει την διεξοδικότερη ανάλυση του φαινομένου θα πρέπει να συμπεριλάβει μεγαλύτερο αριθμό συλλόγων αλλά και να εξετάσει τις χρήσεις σε μεγαλύτερο βάθος χρόνου προκειμένου τα αποτελέσματα να είναι πιο ακριβή και αξιόπιστα.

Επιπρόσθετα, η υιοθέτηση και άλλων μεθόδων εξακρίβωσης της διαχείρισης κερδών, όπως η λογιστική των δεδουλευμένων (accruals) θα προσέδιδε στο εκπόνημα αυξημένη εγκυρότητα. Με βάση όλα αυτά, ο στόχος της UEFA παραμένει ο ίδιος: η διατήρηση του υγιούς ανταγωνισμού μέσα από οικονομικά πλαίσια που θα τυγχάνουν την αποδοχή και το σεβασμό του συνόλου των ομάδων. Η δήλωση του Μισέλ Πλατινί στην ιστοσελίδα της UEFA την άνοιξη του 2015 ήταν σαφής: « Οι σύλλογοι πρέπει να λειτουργούν στο πλαίσιο των οικονομικών δυνατοτήτων τους. Στόχος του FFP είναι η μετάβαση από την περίοδο της λιτότητας σε μία περίοδο διατηρήσιμης ανάπτυξης μέσα από τη συνεχή ανανέωση των κανονισμών προκειμένου το νέο σύστημα να επιβιώσει». ***

***<http://www.dailymail.co.uk/sport/football/article-3090930/PSG-fans-against-UEFA-s-Financial-Fair-Play-rules-vow-continue-fight-French-courts.html>

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Aboody, D., & Kasznik, R. (2000). CEO stock option awards and the timing of. *Journal of Accounting and Economics* .
- Ahmed, M. (2017, January 12). European football clubs net profit increase of €1.5bn. *Financial Times* .
- Barth, M. E., Elliott, J. A., & Finn, M. W. (1999). Market Rewards Associated with Patterns of Increasing Earnings. *Journal of Accounting Research* .
- Beneish, M. D. (1999, June). The Detection of Earnings Manipulation.
- Dechow, P. M., Sloan, R. G., & Sweeney, A. P. (1995, April). Detecting Earnings Management. *The Accounting Review* .
- Deloitte. (2014). *Football Money League: All to Play for; Deloitte & Touche*. Ανάκτηση από www2.deloitte.com.
- Easterwood, C. M. (1998). Takeovers And Incentives For Earnings Management: An Empirical Analysis. *Journal of Applied Business Research* .
- Flanagan, C. (2013). A tricky European fixture: an assessment of UEFA's Financial Fair Play regulations and their compatibility with EU law. *The International Sports Law Journal* .
- Gage, J. (2009, April 8). Most Valuable Soccer Teams. *Forbes* .
- Healy, P. M., & Wahlen, J. M. (1999, March 15). A review of the earnings management literature and its implications for standard setting.
- Kasanen, E., Kinnunen, J., & Niskanen, J. (1996). Dividend-based earnings management: Empirical evidence from Finland. *Journal of Accounting and Economics* .
- King, A. (2003). *The European Ritual: Football in the New Europe*. Aldershot : Ashgate.
- Kuper, S. (2009). How to be an elite club?—and will the losers go bust and disappear? *Roundtable: "Perspectives and Economic Challenges for Elite Football Clubs"* . Barcelona.
- Oprisor, V.-B. &. (2014). *Accounting for soccer players: capitalization paradigm vs. expenditure*.
- Szymanski, S. (2003). The Economic Design of Sporting Contests. *Journal of Economic Literature* .
- Szymanski, S., & Peeters, T. (2014, November 06). Financial Fair Play in European Football. *Economic Policy* .
- Uefa. (2013). *The European Club licensing benchmarking report (financial year 2011)*.
- Uefa. (2015). *Uefa Club Licencing and Financial Fair Play Regulations, Annex XII*.

Uefa. (2012b). *UEFA Club licensing and Financial Fair Play regulations (edition 2012)*.

Uefa. (2010). *UEFA Club Licensing and Financial Fair Play Regulations*.

Voicescu, D. (2017). Financial Fair Play: Is it working?

Vopel, H. (2011). Do We Really Need Financial Fair Play in European Club Football? An Economic Analysis.

Φίλιος, Β. (2003). *Δημιουργική Λογιστική*. Σύγχρονη Εκδοτική.